

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

NSOSTS14

2017

Sini Paukkunen

ONKO UUSI VASU HALLUSSA?

– Kyselytutkimus vuoropäiväkodin kasvattajille
uudesta valtakunnallisesta
varhaiskasvatussuunnitelman perusteista,
varhaiskasvatuksen pedagogiikasta ja
korimenetelmästä

Sini Paukkunen

ONKO UUSI VASU HALLUSSA?

- Kyselytutkimus vuoropäiväkodin kasvattajille uudesta valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, varhaiskasvatuksen pedagogiikasta ja korimenetelmästä

Tutkimustarve lähti syksyllä 2016 eräältä vuoropäivähoitoyksiköltä, jonka johtaja halusi kartoittaa henkilökuntansa tietoisuutta uudesta vuoden 2017 syksyllä käyttöön otettavasta valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, yleisesti varhaiskasvatuksen pedagogiikasta sekä yksikössä käytössä olevasta korimenetelmästä ja sen käytöstä. Yksikössä kehitellyn korimenetelmän on tarkoitus olla pedagogisen varhaiskasvatuksen väline kasvattajille. Korimenetelmän osalta johtajaa kiinnosti kasvattajien motivaatio, sitoutuneisuus sekä se, käytetäänkö menetelmää arjessa lapsilähtöisesti ja millaisena työvälineenä korimenetelmä koetaan. Lisäksi haluttiin selvittää, onko menetelmä kasvattajien mielestä iltapäiväaikana toimiva työväline.

Tutkimus sisältää sekä kvali- että kvantitatiivisia viitteitä. Tutkimus toteutettiin keväällä 2017 päiväkodin vuorohoitoryhmien kasvattajille tehdyllä kyselyllä. Menetelmänä kyselytutkimus viittaa enemmän kvantitatiiviseen tutkimukseen, mutta avoimilla kysymyksillä haluttiin antaa tilaa kasvattajille vastata omin sanoin, joka taas viittaa laadulliseen tutkimukseen. Kvalitatiivisuuteen viittaa myös se, että tutkimus suoritetaan pienelle joukolle, eikä se siten ole kovinkaan luotettavasti yleistettävissä.

Tutkimuksessa ilmeni, että osa kasvattajista on motivoituneempia ja sitoutuneempia menetelmän käyttöön kuin osa, sillä noin puolet vastaajista käyttää menetelmää aktiivisemmin. Tutkimuksen mukaan kasvattajat osaavat käyttää menetelmää lapsilähtöisesti ja heidän toimintansa pyrkii ottamaan lapsen yksilöllisyyden huomioon. Tutkimuksessa tuli kuitenkin ilmi, että lisää ohjeistusta menetelmän käytöstä kuitenkin tulisi järjestää, jotta sen käyttö muuttuisi entistä lapsilähtöisemmäksi ja mielekkäämmäksi kasvattajille ja sen käyttöön tartuttaisiin nykyistä useammin. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden hallinta oli suurimmaksi osaksi kasvattajien keskuudessa vielä kesken, joten lisäkoulutusta tulisi tässä päivähoitoyksikössä järjestää. Myös pedagogiikan ymmärrys ja termin määrittely tuotti osittain kasvattajille hankaluuksia, joten lisäkoulutus varhaiskasvatuksen pedagogiikasta on myös tarpeen. Kuitenkaan ei voida suoraan sanoa, että yksikön kasvattajat eivät toimisi pedagogisesti, vaan kyseessä voi olla kasvattajien omaamaa hiljaista tietoa, jota ei kyselyssä ole osattu vastausten avulla tuoda esille.

ASIASANAT:

varhaiskasvatus, vuoropäivähoito, lapsilähtöisyys, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatuksen pedagogiikka

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2017 | 63+6

Sini Paukkunen

IS THE CORE CURRICULUM UNDER CONTROL?

- Questionnaire research for the staff of an evening and shift daycare centre about the new National Core Curriculum of Early Childhood Education and Care, Early Childhood Pedagogy and basket method

Need for this research came out in Autumn 2016 from a daycare centre which provides also evening and shift care besides daytime care. The manager of this daycare centre wanted to research the staff's knowledge about the new National Core Curriculum of Early Childhood Education and Care, early childhood pedagogy and a basket method. The basket method is developed and made by the staff and it is supposed to be a method to help the staff execute pedagogy in early childhood education. The manager wanted to research if the staff is motivated and committed in using the basket method and also are they using the method in child-orientated way. The manager also wanted to know how the staff experience the method – is it working properly and is it helping them to execute pedagogy especially during evening time.

The research has both qualitative and quantitative features. The research has been done in Spring 2017 and the method for the study was a web questionnaire. As a method questionnaire is more quantitative than qualitative but there were also open-ended questions as part of the questionnaire in which the staff could write answers in their own words. That is more common for qualitative researches. It also refers to qualitative research that this research is held for only a small amount of people and for that reason it is not very reliable to generalize the outcome of this research.

The result of the research was that part of the staff is more motivated and committed in using the basket method. It turned out that half of the staff is using the method more actively. The research shows that the staff is using the method in child-orientated way and they are aiming to take the children into consideration individually. It also shows that the staff would need more education about the basket method so they would use it even more child-orientated way and they would use it more likely and more often. Also more education about the new core curriculum is needed. Understanding and defining the pedagogy of early childhood education was also in some ways difficult for the staff so education is needed for that subject too. Even though there is need for more education it does not mean that the staff is not executing pedagogy correctly. The staff's knowledge about pedagogy can be described as a silent knowledge which means that they are working in pedagogical way even though some of them have not been able to express themselves through this research.

KEYWORDS:

early childhood education, evening and shift care, child orientation, national core curriculum for early childhood education and care, pedagogy of early childhood education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 VARHAISKASVATUS VUOROPÄIVÄHOIDOSSA	9
2.1 Vuoropäivähoito	10
2.2 Vuoropäivähoidon haasteista	11
2.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
2.4 Kelpoisuusvaatimukset ja vastuu varhaiskasvatuksessa	15
2.5 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka	15
2.6 Pedagogisen toiminnan viitekehys	18
3 LAPSILÄHTÖISYYS VARHAISKASVATUKSESSA	20
3.1 Yksilöllisyys varhaiskasvatuksessa	22
3.2 Lapsilähtöisyyden haasteita	24
3.3 Lasten osallisuus ja toimijuus	25
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	26
4.1 Tutkimuksen aiheen valinta ja rajaaminen	26
4.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	27
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	28
5.1 Tutkimustehtävän määrittely	28
5.2 Tutkimusmenetelmän määrittely	28
5.3 Kyselyn kokoaminen	30
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
6.1 Tulokset lapsilähtöisyydestä ja lasten yksilöllisestä huomioimisesta	31
6.2 Kasvattajien ymmärrys varhaiskasvatuksen pedagogiikasta	35
6.3 Kasvattajien ymmärrys koskien uutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteita	38
6.4 Kasvattajien motivaatio ja sitoutuminen korimenetelmää kohtaan	40
6.5 Korimenetelmän käyttö ilta-aikaan	45
6.6 Koetut haasteet ilta-ajan toiminnassa ja korimenetelmän käytössä ilta-aikaan	48
6.7 Tulokset lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien eroista	49

7 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO JA POHDINTA	52
7.1 Tutkimuksen tulosten yhteenveto	52
7.2 Tutkimuksen luotettavuus	58
7.3 Tutkimuksen eettisyys ja onnistuminen	59

LÄHTEET	61
----------------	-----------

LIITTEET

Liite 1. Kysely.

KUVIOT

Kuvio 1. Pedagogisen varhaiskasvatuksen viitekehys (Opetushallitus 2016a, 36).	19
Kuvio 2. Tuen rakentuminen arkeen (Koivunen 2009, 90).	22
Kuvio 3. Kasvattajien kokemus korien soveltamisesta.	31
Kuvio 4. Kasvattajien kokemus vasujen huomioinnista.	32
Kuvio 5. Kasvattajien kokemus yksilöllisyyden huomioon ottamisen haasteellisuudesta korimenetelmää käytettäessä.	34
Kuvio 6. Kasvattajien näkemys pedagogisen vastuun jakautumisesta.	37
Kuvio 7. Korimenetelmän käyttökerrat viikossa.	41
Kuvio 8. Yhteys mielekkyyden ja korin käyttötiheyden välillä sekä yhdistäviä tekijöitä useimmin menetelmää käyttävien välillä.	42
Kuvio 9. Yhteys riittävän ohjeistuksen saannin ja mielekkyyden kokemuksen välillä.	44
Kuvio 10. Menetelmän käyttötiheys iltavuoroissa lastenhoitajien osalta.	46
Kuvio 11. Käyttötiheys iltavuoroissa eniten iltavuoroissa menetelmää käyttävien lastenhoitajien osalta.	47
Kuvio 12. Pedagogisen vastuun kuuluminen lastenhoitajien mielestä.	50
Kuvio 13. Pedagogisen vastuun kuuluminen lastentarhanopettajien mielestä.	50
Kuvio 14. Käsitys vastuun jakautumisesta kaikkien kasvattajien kesken.	51

TAULUKOT

Taulukko 1. Mitkä asiat kasvattajien mielestä muodostavat varhaiskasvatuksen pedagogisen kokonaisuuden.	35
Taulukko 2. Asiat, jotka kasvattajien mielestä korostuvat uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.	36
Taulukko 3. Mitkä asiat liittyvät kasvattajien mielestä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.	39
Taulukko 4. Kasvattajien listaamia asioita vanhan ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden eroista.	40

Taulukko 5. Korimenetelmän käyttötiheys iltavuoroissa.	45
Taulukko 6. Mihin vuorokauden aikaan kasvattajat käyttävät korimenetelmää lasten kanssa eniten.	45
Taulukko 7. Kasvattajien kokemat haasteet ilta-aikana.	48

1 JOHDANTO

Uusi valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on otettu käyttöön syksyllä 2017 ja se tuo mukanaan monenlaisia uudistuksia varhaiskasvatukseen. Uudet opetushallituksen laatimat varhaiskasvatuksen perusteet hyväksyttiin 18.10.2016 ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta tehtävät varhaiskasvatussuunnitelmat tuli ottaa kunnissa ja yksiköissä käyttöön 1.8.2017. (Opetushallitus 2016b.)

Ennen perusteet olivat ohjeellisia, mutta nyt uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat velvoittavia, mikä tulee vaatimaan työntekijöiltä entistä enemmän tietoista toimintaa varhaiskasvatuksen tuottajina ja pedagogisen toiminnan järjestäjinä. Päiväkotien lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien tuleekin perehtyä uusiin muutoksiin huolella ja alkaa sekä suunnittelemaan että toteuttamaan uusien perusteiden mukaista varhaiskasvatusta.

Tarve tälle opinnäytetyölle lähtee eräältä vuoropäivähoitoyksiköltä. Kyseisen vuoropäivähoitoyksikön johtaja ilmaisi toiveensa opinnäytetyöstä, joka tarkastelisi heidän yksikkönsä vuorohoitoryhmien kasvattajien varhaiskasvatuksen pedagogiikan tuntemusta sekä uuden varhaiskasvatussuunnitelman ymmärrystä. Lisäksi tutkimuksessa on tarkoitus tarkastella heidän yksikössään käytössä olevaa korimenetelmää ja sen toimivuutta.

Tässä vuoropäivähoitoyksikössä on kehitetty korimenetelmäksi kutsuttu menetelmä, jonka on tarkoitus olla työntekijöiden käytössä varhaiskasvatuksen pedagogiikan välineenä. Jokaisella päiväkodin hoitoryhmällä on käytössään omat erilaisia tehtäviä ja pelejä sisältävät korit, joiden tarkoituksena on, että kasvattajat pystyvät helpommin pitämään ohjattua pedagogista toimintaa lapsille myös ilta- ja viikonloppuaikaan. Korimenetelmä koostuu erilaisista fyysisistä koreista, joiden sisällöt kasvattajat ovat suunnitelleet ja toteuttaneet varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Korimenetelmien osalta tutkimuksessa pyritään selvittämään kasvattajien motivaatiota ja sitoutuneisuutta korimenetelmän käyttämistä kohtaan sekä sitä, onko korimenetelmän käyttämisen taustalla pedagogista ajattelua ja toteutuuko lapsilähtöisyys koreja käytettäessä. Tutkimuksessa pyritään myös selvittämään, onko korimenetelmä kasvattajista toimiva väline nimenomaan ilta-aikaan ja ilmeneekö

lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien tehtävissä toimivien kasvattajien välillä eroavaisuuksia korian käyttöön liittyvissä asioissa tai uuden varhaiskasvatussuunnitelman ja pedagogiikan ymmärryksessä. Opinnäytetyö päädyttiin toteuttamaan kyselytutkimuksena.

Aluksi tässä opinnäytetyössä esitellään tutkimukseen liittyvää teoretietoa varhaiskasvatuksesta, lapsilähtöisyydestä, uudesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista sekä tuodaan esille vuoropäivähoidon ja lapsilähtöisyyden toteuttamisen todettuja haasteita. Tämän jälkeen käydään läpi tutkimuksen tarkemmat tavoitteet ja tarkoitus sekä esitellään tutkimuksen toteutus. Viimeisenä esitellään saadut tutkimustulokset ja opinnäytetyön lopusta löytyy vielä pohdintaosio, jossa tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta ja omaa toimintaani tutkijan roolissa. Opinnäytetyön liitteenä on tutkimuksessa käytetty kysely. Sanalla ”vasu” tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan varhaiskasvatussuunnitelmaa.

2 VARHAISKASVATUS VUOROPÄIVÄHOIDOSSA

Suomen varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatusta ja sen tarjoamista on määritelty seuraavasti: ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.” (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 1§). Varhaiskasvatuslain (36/1973, 4§) mukaan kunnan on huolehdittava lasten päivähoiton järjestämisestä asukkailleen. Suomessa varhaiskasvatusta annetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 1§). Vaikka lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvattamisesta, varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja täten tärkeä vaihe lapsen oppimisen ja kasvun kannalta (Opetushallitus 2016a, 8).

Oikeus varhaiskasvatukseen määräytyy vanhempien tai huoltajien työ- ja opiskelutilanteesta. Kokopäiväistä varhaiskasvatusta tulee järjestää lapselle, jonka vanhemmat tai muut huoltajat ovat töissä tai opiskelevat kokoaikaisesti. Jos vanhempi tai muu huoltaja tai toinen vanhemmista tai toinen huoltajista on työttömänä tai muusta syystä kotona, on lapsella oikeus saada viikossa 20 tuntia varhaiskasvatusta eli niin kutsuttu subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen on rajoitettu varhaiskasvatuslain mukaan 20 tuntiin viikossa. Sama laki myös määrittää, että varhaiskasvatusta on kuitenkin järjestettävä kokopäiväisesti, ”jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista”. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 11 a §.) Varhaiskasvatuslaki turvaa jokaiselle lapselle oikeuden saada varhaiskasvatusta, joka koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta (Opetushallitus 2016a, 5; Stakes 2005, 11; Hujala ym. 2016, 14-15). Varhaiskasvatusta säätelee myös asetus lasten päivähoidosta (239/1973). Varhaiskasvatusmaksut perustuvat vanhempien tuloihin ja vähätuloisilla perheillä on mahdollisuus saada varhaiskasvatus täysin ilmaiseksi (Hujala ym. 2016, 15).

Hoito, kasvatusta ja opetus voidaan ajatella kokonaisuudessaan päivähoiton ydintehtävinä. Ydintehtävien lisäksi päivähoiton piiriin voidaan katsoa kuuluvaksi myös vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, verkostotyö ja lastensuojelun tukitoimena toimiminen. (Koivunen 2009, 11.) Ydintehtävien eli hoidon, kasvatuksen ja opetuksen välisiä rajoja on vaikea vetää, sillä usein ne toteutuvat arjen käytännöissä samaan aikaan (Koivunen 2009, 12). Myös lapsen ikä vaikuttaa siihen, mikä ydintehtävistä

painottuu eniten (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 26). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kasvatusta, opetus ja hoito nivoutuvat käytännön työssä tiukasti yhteen, vaikkakin niitä voidaan tarkastella myös erillisinä yksikköinä. Kasvatusta, opetus ja hoito myös painottuvat eri tavoilla eri-ikäisten lasten kanssa tehtävässä toiminnassa ja yleisesti varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa ne ilmenevät eri painotuksilla. (Opetushallitus 2016a, 21.)

Jotta varhaiskasvatusta on laadukasta, on henkilöstön tunnettava lapsi. Sen lisäksi, että henkilöstöllä on oltava tietoisuus lapsen kehityksen yleisestä etenemisestä, heillä pitää olla ymmärrys myös jokaisen lapsen henkilökohtaisista tarpeista. Yleinen tietämys lapsen kehityksestä sekä oppimisesta ohjaa henkilöstön toimintaa työkentällä. Kun henkilöstöllä on tarpeellinen tietämys, sen perusteella he osaavat suunnitella ja järjestää pedagogista toimintaa. (Opetushallitus 2016a, 18.) Varhaiskasvatusta on yksi tärkeimpiä ja samalla myös yksi vaativimmista kasvatuksellisista ammanteista. Erityisen huomattavaa on se, että varhaiskasvattajat antavat pohjan lasten oppimiselle ja nimenomaan opettavat lapsille, miten opitaan. (Edwards & Knight 1994, 1.)

2.1 Vuoropäivähoito

Vuorokauden aika, jona varhaiskasvatusta tulee antaa määritellään varhaiskasvatustulaisissa (36/1973, 2§) seuraavasti: ”Lasten päivähoidon on pyrittävä järjestämään siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan”. Lasten päivähoidon koskevassa asetuksessa (239/1973, 4§) määritellään, että kokopäivähoidossa olevan lapsen yhtäjaksoinen hoitoaika ei saa ylittää kymmentä tuntia. Samassa asetuksessa (239/1973, 5§) määritellään myös, että päiväkodin aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaisesti. Varhaiskasvatusta säätelevissä laeissa ja asetuksissa vuorohoidon järjestämistä ei määritellä tämän tarkemmin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksen tavoitteeksi kuitenkin määritellään, että jokaiselle lapselle pitää antaa yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että myös vuoropäivähoidossa olevat lapset ovat oikeutettuja samanlaiseen varhaiskasvatukseen kuin ainoastaan päiväsaikaan hoidossa olevat lapset. (Opetushallitus 2016a, 15.)

Jokainen kunta tai varhaiskasvatusta järjestävä taho määrittelee itse omat vuorohoidon linjauksensa (Asetus lasten päivähoidosta 239/1973, 1§; Varhaiskasvatustilaki 36/1973, 4§, 11§). Esimerkiksi Turun kaupungin vuorohoidon linjausten mukaan vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta. Oikeus vuorohoitoon perustuu vanhemman tai vanhempien työstä tai opiskelusta johtuvaan päivähoidon tarpeeseen myös klo 18.00-6.00 välillä sekä viikonloppuisin. Vuorohoito on tarkoitettu säännöllisesti vuorohoitoa tarvitseville lapsille ja hoitoajat perustuvat vanhempien työvuoroihin. Jos vuorohoidon tarve jostain syystä päättyy, lapselle järjestetään tarvittaessa päivähoitopaikka toisesta ryhmästä, päiväkodista tai perhepäivähoidosta. (Turku, 2015.)

2.2 Vuoropäivähoidon haasteista

Tuula Lehtosen ja Tiina Ylösen (2014, 66) opinnäytetyössä tutkittiin pedagogiikan toteutumista vuorohoidossa. Tutkimuksen lopputulos totesi nimenomaan sen, että vuorohoidon kehittämiskohdat ovat ilta- ja viikonloppuisin tapahtuva toiminta ja se, ”kuinka voidaan toteuttaa samalla kodinomaista ja suunnitelmallista pedagogiikkaa, josta lapset saavat yksilöllisen tuen ja hyödyn kasvuun ja kehitykseen”. Lehtonen ja Ylönen (2014, 66) toteavat myös, että heidän opinnäytetyönsä tulos tukee aiempia tehtyjä tutkimuksia.

Lisäksi Lehtonen ja Ylönen (2014, 55-57) toteavat tutkimuksessaan nousseen esille työvuorojärjestelyt, joita muuttamalla saataisiin muutoksia pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Heidän mukaansa järjestämällä lastentarhanopettajien työvuoroja iltoihin ja viikonloppuihin, saataisiin heidän koulutuksensa tuoma hyöty käyttöön eli toisin sanoen työvuorolistaa miettiessä tulisi ottaa huomioon lasten hoitoajat ja niiden mukaan miettiä työvuoroja kasvattajille. He ehdottavat, että viikonloppuihin tulisi saada työvuoroon myös lastentarhanopettajia, jos hoidossa on lapsi, joka tarvitsee nimenomaan lastentarhanopettajan tarjoamaa tukea. Heidän mukaansa vuorohoidon erityispiirteiden huomioimista olisi se, että kasvattaja olisi käytössä lapsen tarpeiden mukaan. Samaa asiaa ovat pohtineet myös Mikkola & Nivalainen (2009, 25), johon viitataan myöhemmin tämän opinnäytetyön ”Varhaiskasvatuksen pedagogiikka” kappaleessa.

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Opetushallitus on päättänyt uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 18.10.2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tulivat 1.8.2017 alkaen ensimmäistä kertaa kansalliseksi normiksi, joka ohjaa varhaiskasvatuksen toteutumista eikä kukaan varhaiskasvatuksen järjestäjä tai muu palvelun tuottaja voi jättää noudattamatta tätä määräystä. (Opetushallitus 2016b.) Ennen uutta 1.8.2017 käyttöön otettavaa varhaiskasvatussuunnitelmien perusteita noudatettiin Stakesin (2005) laatimia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, kunnes uusien perusteiden (2016) mukaan tehdyt varhaiskasvatussuunnitelmat otettiin käyttöön 1.8.2017. (Stakes 2015; Opetushallitus 2016b). Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat muutoksen myötä velvoittavia ja niitä pitää arvioida ja kehittää jatkuvasti (Opetushallitus 2016a, 9).

Opetushallituksen säätämät varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat Suomessa järjestettävää varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukasta ja yhdenvertaista varhaiskasvatusta koko maassa sekä samalla ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen toteuttamista, järjestämistä ja kehittämistä. (Opetushallitus 2016a, 8-9.)

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen, johon kuuluu valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Opetushallitus 2016a, 8). Myös varhaiskasvatuslaissa (37/1973, 7a§) säädetään, että päiväkodissa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jonne kirjataan tavoitteet sekä toimenpiteet, jotka toteuttavat ja tukevat lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Laissa määritellään myös, että lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaa lastentarhanopettajan kelpoisuuden omaava työntekijä (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 7a §).

Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty, että jokaiselle lapselle on tehtävä oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kanssa. Lapsen omaan henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuu yksittäisen lapsen varhaiskasvatus. Jokaisen lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma tulee nivoa

yhteen osaksi lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa, jonka taas pitää noudattaa kunnan varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvatussuunnitelman linjauksia. (THL 2016.)

Varhaiskasvatussuunnitelma on aina muuntautuva ja elävä ja se tarkentuu kahdella tasolla: tarvitaan sekä jokaisen lapsen henkilökohtainen suunnitelma että ryhmäkohtainen suunnitelma, jossa jokaisen lapsen yksilölliset lähtökohdat on otettu huomioon. Ryhmäkohtaisessa suunnitelmassa tulee olla otettu huomioon myös jokaisen lapsen yksilöllisten lähtökohtiin vastaavan toiminnan toteuttamisen mahdollisuudet. (Heikka ym. 2001, 62.)

Alasuutari ja Karila (2009, 75) kirjoittavat, että lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma pyrkii vahvistamaan ja suuntaamaan lapsen sekä vanhemman toimintaa tietyllä tavalla ja vastaavasti varhaiskasvatussuunnitelman voidaan olettaa rajaavan jotain ei-toivottua toimintaa tai käyttäytymistä. Alasuutari ja Karila vertaavatkin lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman olevan nyky-yhteiskunnan hallinnan teknologiaa.

Uudessa 2016 vuoden varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei käytetä samaa termistöä Stakesin 2005 vuoden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa. Esimerkiksi ”sisällölliset orientaatiot” ja ”lapselle ominainen tapa toimia” –termejä ei enää uudesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista löydy, vaan uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) puhutaan ”oppimisen alueista” sekä ”laaja-alaisesta osaamisesta”. Oppimisen alueet on jaettu viiteen eri kokonaisuuteen esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. (Opetushallitus 2016a, 21-25, 36-37, 39-40.)

Opetushallituksen (2016a, 39-40) laatimissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oppimisen alueet ovat:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Uusissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määriteltynä myös termi ”laaja-alainen osaaminen”, joka muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon

kokonaisuudesta. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja se edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Tarve laaja-alaiselle osaamiselle nousee ympäröivästä maailmasta ja sen muutoksista ja se jatkuu läpi elämän. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty, että ”ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.” (Opetushallitus 2016a, 21-25.)

Pedagogisen toiminnan tulee olla laadukasta, jotta se vahvistaa lasten laaja-alaista oppimista ja sen kehittymiseen vaikuttaa suoraan se, miten varhaiskasvatuksessa toimitaan ja miten erilaisia oppimisympäristöjä käytetään ja miten lasten oppimista sekä hyvinvointia tuetaan. Laaja-alainen osaaminen on jaettu varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa viiteen eri osa-alueeseen, joiden on tarkoitus edistää lasten laaja-alaista oppimista. (Opetushallitus 2016a, 21-22.)

Opetushallituksen (2016a, 22) määrittelemät laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat:

- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
- osallistuminen ja vaikuttaminen

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään varhaiskasvatuksen tehtävä kullakin viidellä osa-alueella. (Opetushallitus 2016a, 21-22.)

Edellä mainitut kokonaisuudet sisältävät paljon samoja asioita kuin vanhan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) ”Sisällölliset orientaatiot” ja ”Lapselle ominainen tapa toimia” -osiot. Esimerkiksi uuden 2016 vuoden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ”Ilmaisun monet muodot” -kokonaisuus sisältää vanhassa perusteissa olevan ”taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen”, johon sisältyy esimerkiksi kuvallista, sanallista ja musiikillista ilmaisua. ”Minä ja meidän yhteisömme” -kokonaisuus taas sisältää eettisen ajattelun käsittelyn sekä esimerkiksi historiallisten asioiden käsittelyn tutustumalla vaikkapa lähiyhteisön menneisyyteen. ”Tutkin ja toimin ympäristössäni” -kokonaisuus taas sisältää matemaattisen ajattelun, joka Stakesin (2005) perusteissa oli omana orientaationaan. (Opetushallitus 2016a; Stakes 2005.)

2.4 Kelpoisuusvaatimukset ja vastuu varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia säätelee laki (272/2005) sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuuksista. Lastentarhanopettajan tehtäviin tulee olla vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus tai sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005, 7§.) Lastentarhanopettajan tehtäviä voi hoitaa myös henkilö, joka on suorittanut varhaiskasvatuksen suuntautuneen maisterin tutkinnon tai opistoasteisen lastentarhanopettajan tutkinnon (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005, 15§).

Päiväkodissa tulee vähintään joka kolmannella hoito- ja kasvatustehtävissä toimivalla olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen ammatillinen kelpoisuus (Asetus lasten päivähoidosta, 239/1973, 6§). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään kokonaisvastuun lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä kuuluvan lastentarhanopettajalle. Lastentarhanopettajat suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä lastenhoitajien ja muiden varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. (Opetushallitus 2016a, 17.)

2.5 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, mutta myös monitieteiseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa tavoitteellista sekä suunnitelmallista toimintaa, joka toteuttaa lasten hyvinvointia sekä oppimista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on määritelty arvoperusta, käsitys lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta, joihin perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pedagogiikka. Pedagogiikka näkyy monessa eri osassa varhaiskasvatusta: toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuudessa. Jotta pedagogiikka painottuu varhaiskasvatuksessa, se edellyttää henkilöstöltä yhteistä ymmärrystä siitä, millä

tavoilla lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla. (Opetushallitus 2016a, 20.)

Varhaiskasvatuslaissa (36/1973, 2a§) yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi määritellään se, että varhaiskasvatuksen pitää sisältää lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatuslaissa (36/1973, 1§) myös määritellään, että varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Koivusen (2009, 12) mukaan kasvatus sisältää pedagogisia elementtejä ja samoin pedagogiset elementit sisältävät kasvatusta.

Kaskelan ja Kronqvistin (2007, 32) mukaan kasvattajalle oleellista on oppia tuntemaan lapsi sekä vanhemmat sekä lapsen ominainen tapa toimia ja sen kautta suunnitella varhaiskasvatuksen pedagogia sellaiseksi, että se vastaa mahdollisimman hyvin lapsen ja perheen tarpeita. He toteavat, että kasvattajayhteisön tehtävä on viedä periaatteet kasvatustoiminnan tasolle. He pitävät tärkeänä kasvattajan kuuntelutaitoa ja herkistymistä lapsesta lähteville ajatuksille ja aloitteille. Niille tulisi antaa tilaa ja vapautta, sillä lapsen spontaani toiminta, uteliaisuus ja aktiivisuus ovat oppimisen edellytyksiä.

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjää arvioimaan antamaansa varhaiskasvatusta sekä myös osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 9 b §). Opettajan tulee arvioida toimintaa päivittäin, jotta hän saa tietoonsa, miten hyvin arki vastaa lapsikohtaisissa suunnitelmissa ja ryhmän suunnitelmissa olevia tavoitteita, sisältöjä ja periaatteita. Samalla arvioidaan myös, miten suunnitelmat palvelevat kunkin lapsen ja ryhmän sen hetkistä tilannetta. Tällainen opettajan suorittama arviointi ohjaa rakentamaan pedagogista toimintaa sekä muokkaamaan lapsi- ja ryhmäkohtaisia suunnitelmia tarkoituksenmukaisiksi. (Heikka ym. 2009, 61.)

Pedagogista toimintaa päivähoidossa on perushoidosta lähtien kaikki toiminta, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa aikuisen ja lapsen välillä. Hyvän pedagogisen toiminnan ohjauksen välineinä toimii esimerkiksi päiväjärjestys, kasvatustilanteiden organisointi ja toiminnan sisällön suunnittelu. Kun nämä välineet suunnitellaan lasten kannalta tarkoituksenmukaisiksi ja lapsen tarpeet tyydyttäväiksi, ne toimivat nimenomaan pedagogisina välineinä. (Piiroinen-Malmi & Strömberg 2008, 106.)

Raija Nummenmaa (2001, 26) kuvaa varhaiskasvatuksen olevan käytännössä "lapsuuden eri kasvu- ja oppimisympäristöissä tapahtuvaa kasvatuksellista ja pedagogista toimintaa", joka perustuu vuorovaikutukseen. Nummenmaan mukaan vuorovaikutusta tapahtuu eri toimijoiden välillä – lasten keskinäinen vuorovaikutus, lasten ja aikuisten vuorovaikutus sekä aikuisten keskinäinen toiminta ja yhteistyö. Marjatta Kalliala (2012, 54) painottaa aikuisen sataprosenttisen fyysisen sekä henkisen läsnäolon tärkeyttä varhaiskasvatustyössä. Kalliala sanoo, että koska lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristön, toisten lasten ja erityisesti lapsesta huolehtivien aikuisten kanssa, on lapsen kehityksen edistämisen ja mahdollistamisen kannalta tärkeää, että viisas, lämmin ja hyväntahtoinen aikuinen on lapselle aina läsnä.

Johanna Heikka (ym. 2011, 60-61) määrittelevät lapsikohtaista havainnointia ja arviointia ja lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelua käsittelevässä artikkelissaan opettajan pedagogiikan perustaa. Artikkelin mukaan pedagogiikan perustana opettajalla on "yleinen kehitystä, kasvua ja oppimista koskeva tieto", joka ohjaa opettajan pedagogista ajattelua ja toimintatapaa sekä toiminnan yleisten linjojen suunnittelua lasten ikä- ja kehitystason mukaan. Toinen osa perustaa on "oppimisen sisältöjä koskeva tieto", jolla artikkeli viittaa valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien asettamiin tavoitteisiin ja ymmärrykseen. Kolmas osa opettajan pedagogiikan perustaa on "ehyttävät kokonaisuudet", jolla tarkoitetaan sitä, että oppimiskokemuksista tulee pyrkiä rakentamaan lapsille kokonaisvaltaisia teemallisia kokonaisuuksia, jotka yhdistävät eri sisältöjä. Yksiköt ovat esimerkiksi voineet sopia yleisen teeman, jota hyödyntäen opettajat ryhmä- ja yksilökohtaisesti sekä ikätasoon nähden sovittavat toiminnan sopivaksi. Lisäksi neljäntenä pedagogiikan perustana on mainittu opettajan tieto "kunkin lapsen yksilöllisestä kehityksestä ja oppimisen jatkumoa koskevasta arviointitiedosta".

Heikan (ym. 2011, 60-61) mukaan silloin, kun opettajan pedagogiikan perusta on kunnossa, alkaa yleisesti linjattu varhaiskasvatussuunnitelma tarkentua ryhmä- ja yksilökohtaiseksi ryhmäkohtaisen tiedon ja jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden, vahvuuksien ja intressien ohjaamana.

On tärkeää, että yksiköissä toteutettava pedagogiikka on määritelty henkilökunnan kanssa. Jos määrittely on väljä tai sitä ei ole, ei henkilökunta tiedä mikä on hyvää tai hyväksyttävää ja miten käytettävät menetelmät valitaan. Tätä kutsutaan tiedostamattomaksi pedagogiikaksi – silloin henkilökunta tekee asioita jokainen omalla

tavallaan, eikä yhdessä määriteltyjen arvojen ja päämäärien mukaisesti. Kun pedagogiikka on tehty näkyväksi ja henkilökunta sitoutuu sen toteuttamiseen, se myös näkyy päivittäisessä toiminnassa ja järjestelyissä. Esimerkiksi työvuorojen suunnitteluissa tulisi ottaa huomioon se, että henkilökunnan tulee olla paikalla silloin, kun se on toiminnan kannalta tarpeellista. (Mikkola & Nivalainen 2009, 25.) Työvuorojen järkevämmästä suunnittelusta mainittiin jo aiemmin kappaleessa 2.2., missä sen puolesta puhuivat myös Lehtonen ja Ylönen (2014, 55-57).

Kuokkanen (2006, 54-55) mainitsee piilopedagogiikka käsitteen kirjoittaessaan kirjoittamattomista ja tiedostamattomista säännöistä, jotka usein syntyvät niistä käytännöistä, joiden avulla tietoiset kasvatussyörykymykset toteutetaan. Hän käyttää myös sanaa "piilo-opetussuunnitelma", jonka Kuokkasen mukaan on tuonut laajemmin tunnetuksi Philip Jackson kirjassaan *Life in Classrooms* (1968). Voidaan siis ajatella, että normaalin opetussuunnitelman lisäksi rinnalla kulkee "piilo-opetussuunnitelma", johon Suomessa on kuvattu liittyvän esimerkiksi aika. Tämä ilmenee siten, että esimerkiksi koulumaailma - kuten myös päiväkotimaailma - on rakentunut tiukan ja aikataulutetun säännönmukaisuuden pohjalle.

Piilopedagogiikka sisältää sen, että virallisten vaatimusten lisäksi päiväkodeista löytyy myös niin sanottuja piilovaatimuksia, jotka ilmenevät päiväkotien käytännöissä ja välittyvät opettajien ja hoitajien roolikäyttäytymisestä. Kasvattajat korostavat esimerkiksi puheessa yksilöllisyyttä, mutta käytännössä yksilöllisyyden huomiointi jää vähäiseksi. Lisäksi lasten ajatukset jäävät usein huomioimatta ja päivää ohjataan ennalta sovitun päiväohjelman mukaan. Käytäntöjä perustellaankin usein rakenteisiin liittyvillä syillä tai hallinnollisilla määräyksillä esimerkiksi niin, että lapsien huomiointi ei voi olla tarpeeksi yksilöllistä, koska ryhmäkoot ovat niin suuria. (Kuokkanen 2006, 54-55.)

2.6 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty pedagogisen toiminnan viitekehys (Kuvio 1). Pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista voidaan kuvata sanalla "kokonaisvaltaisuus". Viitekehys koostuu erilaisista kokonaisuuksista: Lasten mielenkiinnon kohteista ja tarpeista, laaja-alaisesta osaamisesta, oppimisen alueista, arvoperustasta ja oppimiskäsityksestä. (Opetushallitus 2016a, 36-37.)

Kuvio 1. Pedagogisen varhaiskasvatuksen viitekehys (Opetushallitus 2016a, 36).

Yllä olevasta kuviosta löytyvistä asioista ja niiden muodostamasta summasta syntyy pedagoginen toiminta ja sitä kautta oppiva ja hyvinvoiva lapsi, joka opettelee, kokee, toimii, osallistuu, leikkii, liikkuu, tutkii ja ilmaisee. Kokonaisvaltaisen pedagogisen viitekehysten on tarkoitus edistää lasten oppimista ja hyvinvointia. (Opetushallitus 2016a, 36-37.)

3 LAPSILÄHTÖISYYS VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lapsilähtöisyyttä korostetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lapsilähtöiseksi toiminnaksi luokitellaan pedagoginen dokumentointi, jonka avulla voidaan tarkastella yhdessä lasten kanssa heidän kehittymistään ja oppimistaan. Lasten oppimat tiedot ja taidot tulevat näin näkyväksi ja toimivat suunnittelun perustana. (Opetushallitus 2016a, 37.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ”Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt” – luvussa määritellään, että ”toiminta pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa.”. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteissa kerrotaan myös, että henkilökunnan tulee ottaa huomioon lasten kiinnostusten kohteet, yksilölliset taidot sekä tarpeet. (Opetushallitus 2016a, 32.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on myös nostettu esille, että erilaiset toimintatavat täydentävät toisiaan ja toiminta voikin olla lasten omaehtoista toimintaa, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima toimintaa tai henkilöstön johdolla suunniteltua toimintaa. (Opetushallitus 2016a, 36.)

Helena Kuokkanen (2006, 27) määrittelee lapsilähtöisen kasvatuksen olevan kasvatusta lapsen kautta, missä lapsi on kasvatapahtumana. Kuokkasen mukaan aikuinen on oppimisen tukijana sekä aktiivisen oppimisympäristön luojana, mutta lapsilähtöinen kasvatusta ei kuitenkaan ole aikuisen kasvattamisen strategia, vaan lapsilähtöinen kasvatusta korostaa lapsen ominaislaatua ja kohtaamista yksilönä. Kuokkanen sanoo, että keskeistä on, mitä lapsi jo on, eikä se, mitä hänestä pitäisi tulla. Hänen mukaansa lähtökohtana lapsilähtöiseen pedagogiikkaan on lapsen aseman näkyväksi tekeminen, jolloin aikuiset haastetaan kuulemaan lasta ja suhtautumaan kriittisesti mahdollisiin vanhoihin vakiintuneisiin käytänteisiin, joissa on unohdettu lapsi.

Kronqvist ja Kumpulainen (2011, 44-45) korostavat lapsilähtöisyyden huomioimista esimerkiksi oppimisympäristöjen rakentamisessa. He toteavat, että pitkään oppimisympäristöjä on kehitetty aikuistoimijoiden näkökulmasta, vaikka todellisuudessa nuoret oppijat ovat oppimisympäristöjen keskeisiä toimijoita ja heillä olisi asiantuntijuutta omasta oppimisestaan, jota pitäisi hyödyntää. He ehdottavatkin, että jo varhaiskasvatuksessa voitaisiin ottaa lapset mukaan oppimisympäristöjen suunnitteluun esimerkiksi piirtämällä, rakentamalla ja ideoimalla erilaisia ympäristöjä ja tätä kautta panostaa lapsilähtöisyyteen. Tämä tukee lasten kasvua luovaan ja

vastuulliseen toimijuuteen. Esimerkiksi tällä tavoin saataisiin Kuokkasen (2006, 27) mainitsema lapsen asema näkyväksi ja aikuiset haastettaisiin kuulemaan lasta. Kun vuorovaikutus on tasavertaista, lapsi oppii, että niin hänellä kuin muillakin lapsilla on merkitystä ryhmän toiminnassa (Korppi & Latvala 2010, 86).

Hujalan (ym. 2007, 13) mukaan modernissa varhaiskasvatuksessa on tapahtunut monia muutoksia sekä kehitystä viimeisinä vuosikymmeninä. Yksi niistä on varhaiskasvatuksen pedagogiikan tasolla tapahtunut kehittyminen aikuisjohtoisuudesta lapsilähtöisyyteen. Jokainen lapsi pyritään näkemään subjektina ja lapsen yksilöllisyyttä sekä vertaisryhmää pidetään tärkeinä osina lapsen kasvuprosessin käynnistämisessä. Myös varhaiskasvatusta koskevan tieteellisen tiedon lisääntyminen on vaikuttanut paljon sen muutokseen ja kehittymiseen (Hujala ym. 2007, 14). Lapset nähdään aktiivisina sekä kyvykkäinä yksilöinä, joilla on oikeus vaikuttaa omaan elämäänsä (Hujala ym. 2016, 32).

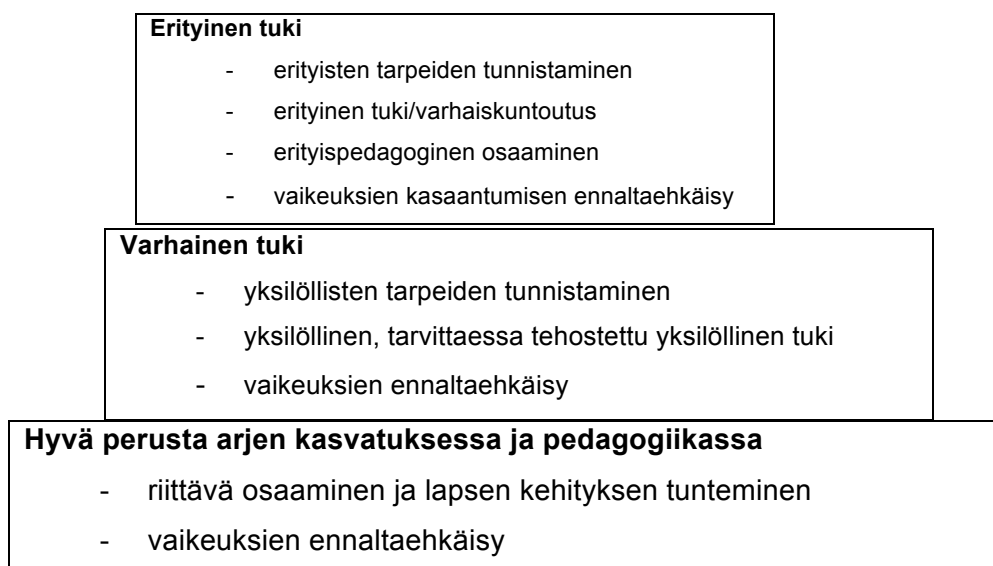
Myös Leena Turja (2012, 42-43) toteaa, että pedagoginen ote varhaiskasvatuksessa on vahvistunut ja ohessa lapsi-aikuisen valtasuhde on kokenut muutoksia, vaikka kasvatusta perustuukin aina kasvavan yksilön eli lapsen sekä häntä kasvattavan tahon – joka varhaiskasvatuksen kentällä on kasvatustehtävästä vastaava aikuinen, väliseen valtasuhteeseen. Turjan mukaan valtasuhteeseen vaikuttaa aina kasvattajan henkilökohtaiset käsitykset esimerkiksi lapsen perusolemuksesta sekä asemasta ja oppimisen ja kehityksen luonteesta. Kasvatusajattelu on Turjan mukaan kuitenkin muuttamassa, kun pikkuhiljaa pedagoginen ote vahvistuu.

Hujalan (ym. 2016, 32) tavoin Turja (2012, 42-43) sanoo, että lapsia halutaan nykyään pitää aktiivisina ja aloitteellisina toimijoina, jotka pystyvät rakentamaan itse omaa ymmärrystään vuorovaikutuksessa eri ympäristöjen kanssa. Lapsilla toimijuus ilmenee muun muassa seuraavina asioina: kykyä esittää mielipiteitä, taitoina pyytää apua, uusien ideoiden ja ajatuksien luomisena ja kokonaisuudessaan lasten tunteena siitä, että he voivat itse olla vaikuttamassa oppimisympäristöihinsä ja omaan oppimiseensa. Toimijuuden tukeminen edistää lasten hyvinvointia ja sillä on suuri merkitys lapsen identiteetin eli minäkuvan rakentumisessa. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 43-44.) Toimijuuden käsitettä käsitellään lisää myöhemmin kappaleessa 3.3.

3.1 Yksilöllisyys varhaiskasvatuksessa

Koivusen (2009, 90-92) mukaan lapsen yksilöllisen tukemisen pohjana toimii kasvattajien hyvä arjen kasvatus. Koivusen mukaan arjen kasvatus sisältää vaikeuksien ennaltaehkäisyä sekä kasvattajien osaamisen ja tuntemuksen lapsen kehityksestä. Koivunen on koonnut kuvion (Kuvio 2), jossa arjen kasvatus on alimpana peruspilarina ja sen päällä ensimmäisenä varhainen tuki ja sen päällä erityinen tuki. Kuvion voi Koivusen mukaan nähdä laatikostona, jonka alla oleva laatikko kannattelee sen päällä olevaa laatikkoa. Arjen peruskasvatus täytyy siis olla laadultaan kunnossa, jotta laadukasta varhaista tai erityistä tukea voidaan antaa. Koivunen käyttää termejä ”yksilöllinen tuki” ja ”varhainen tuki” synonyymeinä.

Tärkeitä sisältöjä alimmassa palkissa, arjen kasvatuksessa ja pedagogiikassa, ovat säännöt, hyvät tavat, vuoron odottaminen, strukturoitu päiväohjelma, omatoimisuuden harjoittelu ja yhdessä toimiminen. Arjen kasvatuksessa olevat sisällöt toimivat myös kuntouttavina elementteinä erityistä tukea tarvitseville lapsille, jotka löytyvät laatikoston päällimmäisestä palkista. Arjen kasvatuksen ja siellä tapahtuvan pedagogiikan ollessa kunnossa, muodostuu siitä perusta, jonka avulla lapsille on mahdollista antaa varhaista sekä erityistä tukea lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. (Koivunen 2009, 90-92.) Kasvattajilta lasten yksilökohtainen huomiointi vaatii monipuolisia taitoja ja erityisesti herkkyyttä havaita sitä, miten kukin lapsi oppii ja ajattelee (Järvinen ym. 2009, 95).

Kuvio 2. Tuen rakentuminen arkeen (Koivunen 2009, 90).

Ajattelumalli siitä, että kaikille lapsille kuuluu antaa saman verran samaa hoivaa, hoitoa ja kasvatusta, on ristiriidassa lapsen yksilöllisten tarpeiden kanssa ja se estää lapsen yksilöllisen tuen saamisen (Koivunen 2009, 92). Jokainen lapsi on erilainen oma yksilöllinen itsensä ja tarvitsee arjen kasvatuksen lisäksi yksilöllistä tukea omien tarpeidensa mukaan (Koivunen 2009, 91). Myös Piironen-Malmi ja Strömberg (2008, 106) toteavat jokaisen lapsen olevan yksilö ja samalla korostavat yksilöllisyyden merkitystä toiminnanohjauksessa. He sanovat toiminnan onnistumisen lähtökohtana olevan lapsen yksilöllisyyden huomioon ottamisen, joka taas edellyttää kasvattajalta lasten ja heidän tarpeidensa tuntemista. Heidän mukaansa kasvattaja ei ole ohjaaja, joka ottaa lapsia ohjattavakseen vaan kasvattaja on nimenomaan kasvattaja. He myös toteavat, että kasvatuksen ammatillistumisen myötä nykyisessä kasvatuskulttuurissa hallitsevana osana on nimenomaan lapsen yksilöllisyyden huomioon ottaminen (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 26).

Oppimisympäristöjä suunnitellessa ja rakentaessa henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostusten kohteet ja yksilölliset taidot ja lisäksi tulee taata käyttöön riittävästi ja monipuolisesti turvallisia välineitä, jolla lapset voivat leikkiä. Erilaisissa leikki- ja toimintavälineissä on otettava huomioon myös lasten yksilöllisen tuen tarpeet. Oppimisympäristö määritellään varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tiloiksi, paikoiksi, yhteisöiksi, käytännöiksi, välineiksi ja tarvikkeiksi, jotka tukevat lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. (Opetushallitus 2016a, 31-32.) Kronqvist ja Kumpulainen (2011, 45) määrittelevät oppimisympäristöksi kaikki oppimisen paikat ja tilat. Oppimisympäristöissä toteutettava toiminta on pedagogista (Opetushallitus 2016, 32).

Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma on yksi osa lapsen pedagogisen dokumentoinnin kokonaisuutta. Pedagoginen dokumentointi on työmenetelmä, jonka avulla jokaisesta lapsesta tallennetaan tärkeää tietoa kasvatushenkilökunnan sekä vanhempien käyttöön. Toiminnan suunnittelun perustana käytetään pedagogisen dokumentoinnin kautta näkyviksi tulevia lapsen jo saavuttamia tietoja ja taitoja sekä kiinnostuksen kohteita ja tarpeita. Kun pedagoginen dokumentointi suoritetaan onnistuneesti, toteutuu myös sen tarkoitus, joka on varhaiskasvatuksen toteuttaminen lapsilähtöisesti. Suunnitelmallinen dokumentointi auttaa henkilökuntaa tuntemaan yksittäistä lasta ja toteuttamaan täten yksilöllistä toimintaa. (Opetushallitus 2016a, 37.)

3.2 Lapsilähtöisyyden haasteita

Hytönen (2007, 99-100) toteaa, että lapsilähtöinen kasvatuskäsitys pyrkii irti aikuisen valta-asemasta kasvatustapahtumassa ja sen takia oletetaan, että valta-asemasta päästään kokonaan eroon, kun lapsilähtöistä toimintamallia käytettäessä kasvatustapahtuman tavoitteet, sisällöt ja menetelmät johdetaan lapsesta. Hytösen mukaan lapsilähtöisyys tuo mukanaan kuitenkin uudenlaisen valtaongelman. Kasvatusjärjestelmä on turvattu lainsäädännöllä, jotka ohjaavat kasvatusta lakeihin perustuvilla valtakunnallisilla ja kunnallisilla opetus- ja kasvatussuunnitelmien perusteilla sekä kasvatustehtävää noudattavien yksikköjen omilla opetus- ja kasvatussuunnitelmilla. Nämä kyseiset asiakirjat ovat julkisia ja näin ollen yhteiskunnan tarjoama kasvatusta on avointa ja läpinäkyvää. Hytönen tuo esille, että lapsilähtöisesti toimittaessa valinnat ja ratkaisut jäisivät kuitenkin vain ammattikasvattajien käsiin, sillä he ovat ne henkilöt, jotka havaintojensa perusteella tekisivät lapsilähtöisiä päätöksiä.

Kalliala (2008, 17) tuo esille ajatuksen siitä, että on nimenomaan olennaista pohtia, miten paljon valinnanvapautta lapselle voi antaa kullakin kasvatuksen osa-alueella ja missä asioissa taas aikuisen on oltava ehdoton auktoriteetti. Hän myös toteaa, että on luontevaa nähdä lapsi sekä "rikkaana" että tarvitsevana - eri puolissaan lapsi on innokas, osaava ja vahva ja taas toisaalta haavoittuvainen, kypsytön ja tarvitseva.

Alasuutari ja Karila (2009, 73) ovat tutkineet eri kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien lomakkeita 15 eri kunnassa vuosina 2007 ja 2008, jolloin näissä kunnissa asui 27% kaikista suomalaisista. Tutkimuksen tuloksena Alasuutari ja Karila toteavat, että useat varhaiskasvatussuunnitelman lomakkeet eivät oleta lapsen olevan mukana varhaiskasvatustilaisuuksissa eivätkä paria poikkeusta lukuun ottamatta sisällä kysymyksiä siitä, jossa tiedusteltaisiin, mitä lapsi on puhunut päivähoitossa olemisesta. Lapsen ei siis oleteta toimivan oman elämänsä tai oman päivähoitonsa tarkastelijana ja lasta tarkastellaan varhaiskasvatustilaisuuksissa ja -keskusteluissa usein aikuisten tulkitsemana ja havainnoimana sekä aikuisten toiminnan kohteena. (Alasuutari & Karila 2009, 83.) Lasta ei nähdä toimijana eikä subjektina ympäröivässä maailmassa, josta seuraa se, ettei lapsella ole osallisen asemaa suhteessa varhaiskasvatukseen ja jokapäiväiseen arkeensa päivähoitossa. Varhaiskasvatussuunnitelma lomakkeet eivät anna Alasuutarin ja Karilan mukaan tilaa lapsen äänelle. (Alasuutari & Karila 2009, 83, 87.)

3.3 Lasten osallisuus ja toimijuus

Kronqvist ja Kumpulainen (2011, 43-44) käsittelevät lasten toimijuutta ja sen merkitystä lasten hyvinvoinnille ja oppimiselle. Lasten toimijuus tarkoittaa sitä, että lapsi on aktiivinen ja itsenäinen toimija eikä ainoastaan toimenpiteiden tai kasvatuksen kohde. Lasten mielipiteitä tulee kysyä ja heidät voidaan ottaa mukaan heitä koskevien asioiden päätöksentekoon ja suunnitteluun. He sanovat, että aikaisemmin lapsilta ei ole totuttu kysymään ja heitä koskevaa tietoa on keskitytty hakemaan aikuisilta eli tässä tapauksessa vanhemmilta. He myös toteavat, että nyky maailman kasvuympäristöt, kuten päiväkotit, asettavat lasten toimijuudelle runsaasti haasteita. Heidän mukaansa viime aikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että yhä useammilta lapsilta puuttuu pystyvyyden ja toimijuuden tunne. He korostavat, että jotta voimme kasvattaa vahvan itsetunnon omaavia ja omaa elämäänsä hallitsevia lapsia, on aktiiviseen lasten toimijuuden tukemiseen kiinnitettävä huomioita.

Liisa Karlsson (2004, 8-9) toteaa lapselle tärkeintä osallisuutta olevan se, että he pystyvät tässä ja nyt vaikuttamaan omaan elinpiiriinsä, jossa he kasvavat, leikkivät, keksivät, oppivat, nauttivat ja ponnistelevat ja siksi jokaisen aikuisen, joka toimii lasten ja nuorten kanssa, on syvennyttävä aiheeseen. Karlssonin mukaan osallisuus vaatii aina vastavuoroista kuuntelemista, jossa asetetaan toisen asemaan. Hän sanoo, että toisen asemaan asettuminen vaatii usein nimenomaan aikuiselta harjoittelua lasten ollessa usein taitavia kuuntelijoita – eihän esimerkiksi lapsiryhmän leikkiä voisi syntyä ilman vastavuoroista kuuntelua lasten kesken. Kun vuorovaikutus on tasavertaista, lapsi oppii, että niin hänellä kuin muillakin lapsilla on merkitystä ryhmän toiminnassa (Korppi & Latvala 2010, 86).

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

4.1 Tutkimuksen aiheen valinta ja rajaaminen

Lähestyin kyseistä päiväkotia tarjoutuen tekemään heille opinnäytetyötä. Opinnäytetyölle oli yksikössä kysyntää ja aihe lähti päiväkodin johtajalta, jonka kanssa yhteistyössä rajasimme sitä sopivaksi tähän opinnäytetyöhön. Kun aihe on löytynyt, sitä tulee rajata ja osoittaa, mitä haluaa tietää ja mitä haluaa osoittaa keräämällään aineistolla (Hirsjärvi ym. 2009, 81).

Aihe rajautui nopeasti koskemaan nimenomaan vuorohoitoryhmissä toimivien kasvattajien tietoisuutta ja menetelmäksi tutkimukseen valikoitui kysely. Alkuun oli myös pohdintaa mahdollisuudesta saada kyselyn lisäksi kasvattajien haastatteluja sekä havainnointia osaksi tutkimusta, mutta totesimme sen olevan liian suuri pala yhden ihmisen tekemään opinnäytetyöhön. Termillä ”kasvattajat” tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan vuorohoitoryhmissä työskenteleviä tähän kyselyyn vastanneita lastenhoitajia sekä lastentarhanopettajia.

Aiheen valinta on yksi tutkimuksen tärkeimpiä ja samalla haastavimpia tehtäviä ja siksi aihetta valittaessa on myös hyvä pohtia sitä, mitä haluaa tutkimuksessaan edistää (Hirsjärvi ym. 2009, 66). Tutkimuksella ja sen tuloksilla halutaan ensisijaisesti edistää kyseisen päiväkodin kasvattajien tietoisuutta tutkittavista aiheista ja saada heidät ajattelemaan omaa työntekoaan ja tulevia varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukanaan tuomia muutoksia. Jo itse kyselyn avulla pyritään saamaan kasvattajat pohtimaan omaa rooliaan ja vastuutaan työssään varhaiskasvatuksen parissa ja tätä kautta edistää ammatillisuutta.

Tutkimuksella ja sen tuloksilla edistetään myös päiväkodin johtajan tietoisuutta kasvattajien tietoisuudesta. Kyselyn avulla tutkimuksen tarkoituksena on antaa johtajalle lisätietoa, jota hyödyntäen johtaja voi edistää omaa johtajuuttaan ja vastata työntekijöidensä tarpeisiin. Tutkimustulosten avulla pyritään saamaan selvää myös päiväkodin kehityskohdista koskien tutkimusaiheita. Tarvitsevatko kasvattajat esimerkiksi lisäkoulutusta uudesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista tai lisää opastusta korimenetelmään liittyen.

4.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimus suoritetaan päivähoitoyksikön kasvattajille tehdyllä kyselyllä, joka kartoittaa kasvattajien toimintatapoja ja kokemuksia käytössä olevasta korimenetelmästä. Lisäksi kyselyllä kartoitetaan kasvattajien tietoisuutta vuonna 2017 voimaan astuvan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tuomista muutoksista ja selvitetään kasvattajien ymmärrystä varhaiskasvatuksen pedagogiikasta.

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena on selvittää kasvattajien sitoutuneisuutta, motivaatiota ja toimintatapaa korien käytön suhteen - miten kasvattajat ymmärtävät korien käyttämisen taustalla olevia tekijöitä eli onko heillä korimenetelmää käyttäessään pedagogista ajattelua toiminnan taustalla ja miten he ymmärtävät varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. Korimenetelmän on tarkoituksena olla pedagogisen toiminnan väline kasvattajien käyttöön ja jotta korimenetelmä edistäisi lapsen hyvinvointia ja vaikuttaisi suotuisasti lapsen oppimiseen ja kehitykseen, tulisi toiminnan taustalla olla pedagogisesti painottuvaa varhaiskasvatusta. Kun toiminta on pedagogisesti laadukasta, se vahvistaa lasten laaja-alaista oppimista (Opetushallitus 2016a, 22).

Lisäksi tutkimuksen avulla selvitetään lapsilähtöisyyden toteutumista korien käytössä ja selvitetään, osaavatko kasvattajat soveltaa koreja lasten henkilökohtaisiin tarpeisiin sopiviksi. Tutkimuksessa selvitetään myös, onko korimenetelmä kasvattajien mielestä hyvä työkalu ilta-aikana ja kysytään kasvattajilta kokemuksia ilta-ajan varhaiskasvatuksen mahdollisista haasteista. Tutkimuksessa tarkastellaan myös mahdollisia eroja, joita saattaa kyselyn vastauksista nousta esille lastentarhanopettajan tehtävissä toimivien sekä lastenhoitajan tehtävissä toimivien työntekijöiden välillä.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimustehtävän määrittely

Yleensä, kun tutkimus etenee perinteisen kaavan mukaan, sille pyritään esittämään mahdollisimman selkeä ja tarkkarajainen ongelma. Ongelma -termin sijaan voidaan käyttää myös tutkimustehtävä -termiä. Yleensä kiteytetään myös pääongelma ja sen analysoinnin ja täsmentämisen pohjalta saadaan osaongelmat eli alaongelmat. Joskus tutkimuksessa, kuten tässä opinnäytetyössä, on vain yksi ongelma tai monta samantasoista ongelmaa, jolloin erottelua ei ole tarpeellista tehdä. (Hirsjärvi ym. 2009, 126.)

Tällä opinnäytetyötutkimuksella pyritään selvittämään seuraavia tutkimuskysymyksiä:

- 1. Osaavatko kasvattajat ottaa korimenetelmän käytössä huomioon lapsilähtöisyyden ja lasten yksilöllisyyden?**
- 2. Miten kasvattajat ymmärtävät varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa?**
- 3. Miten kasvattajat ymmärtävät uutta valtakunnallista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2016)?**
- 4. Onko kasvattajat sitoutuneita ja motivoituneita käyttämään yksikössä käytössä olevaa korimenetelmää?**
- 5. Ilmeneekö tutkimusvastauksissa lastentarhanopettajien tehtävissä olevien ja lastenhoitajien tehtävissä välisiä eroja esimerkiksi suhtautumisessa menetelmän käyttämiseen tai tietoisuuteen pedagogiikasta?**

5.2 Tutkimusmenetelmän määrittely

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kysely, koska sen koettiin olevan helpoin tapa tavoittaa kaikki vuorohoitoryhmien kasvattajat. Yhtäkin menetelmää käyttämällä on mahdollista saada niin runsasta aineistomateriaalia, että sen analysoiminen monin eri tavoin on mahdollista ja täten myös kuvauksen tarkkuuden varmistaminen onnistuu (Eskola & Suoranta 2014, 215).

Tutkimuksessa yhdistyy sekä kvanti- että kvalitatiivisia piirteitä. Hirsjärvi (ym. 2009, 135-136) toteaa, että kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus ovat lähestymistapoja, joita on vaikea tarkkarajaisesti erottaa toisistaan ja että ne voidaan nähdä toisiaan täydentävinä lähestymistapoina kilpailemisen sijaan. Kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen viittaa se, että tutkimus suoritetaan kyselyllä, jonka tulokset pystytään muodostamaan taulukkomuotoon ja tuloksia voidaan analysoida tilastollisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 139-140).

Hirsjärven (ym. 2009, 134-135) mukaan Robson (1995) jakaa perinteiset tutkimusstrategiat kolmeen ryhmään, jotka ovat kokeellinen tutkimus, survey-tutkimus sekä tapaustutkimus eli case study. Näistä opinnäytetyötutkimukseni sivuaa kahta: survey-tutkimusta sekä tapaustutkimusta. Tätä opinnäytetyötutkimusta voisi kuvailla tapaustutkimukseksi, sillä se kerää yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta suhteessa olevia tapauksia. Tapaustutkimuksia voidaan suorittaa sekä kvali- että kvantitatiivisin menetelmin. Aineistonkeruu menetelmänä kysely taas viittaa survey-tutkimukseen, jolle yleistä on nimenomaan kyselylomakkeiden käyttäminen ja tiedon kerääminen standardoidussa muodossa tietyltä joukolta ihmisiä, joka tässä tapauksessa on juuri tämän päivähoitoyksikön tiettyjen ryhmien kasvattajat. Standardoidussa muodossa kerätty tieto viittaa kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2009, Robson 1995, 134 mukaan.)

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa oleellista on, että kohdejoukko on tarkoituksenmukaisesti valittu ja tapauksia käsitellään ainutlaatuisina, ei niinkään yleistävinä (Hirsjärvi ym. 2009, 161, 164, 182). Kvalitatiivisuus tutkimuksessa tulee esille, koska tutkimus keskittyy yksittäiseen yksikköön ja yksikön työntekijöihin ja heidän kokemuksiinsa. Laadullisessa tutkimuksessa on usein yleistä se, että keskitytään usein melko pieneen määrään tapauksia ja niiden analysoiminen pyritään tekemään niin perusteellisesti kuin mahdollista (Eskola & Suoranta 2014, 18). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 161). Kokonaisvaltaisuus ei kuitenkaan tässä tutkimuksessa toteudu aivan täysin, koska menetelmiä on käytössä vain yksi.

Niin kuin aiemmin jo todettiin, kysely on enemmänkin kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmä, mutta toisaalta taas kyselyssä olevat avoimet kysymykset antavat tärkeitä vastauksia, joissa tutkittavien näkökulmat tulevat esille ja tutkittavien mielipiteille annetaan tilaa. Kvalitatiiviselle tutkimukselle onkin ominaista käyttää laadullisia

metodeja aineiston keruussa ja näitä avoimia kysymyksiä voitaisiin ajatella tässä tutkimuksessa sellaisina (Hirsjärvi ym. 2006, 164).

Kyselylomaketutkimukset voidaan jakaa kahteen tutkimusasetelmaan: pitkittäis- sekä poikittaistutkimuksiin. Pitkittäistutkimuksella tarkoitetaan pitkäkestoista seurantatutkimusta ja poikittaistutkimuksella taas kertatutkimusta, jossa vastaukset on kerätty yhdessä ajankohdassa. (Vastamäki 2015, 121.) Tämän tutkimuksen tutkimusasetelma on kertaluontoisuutensa takia poikittaistutkimus.

5.3 Kyselyn kokoaminen

Kyselyssä oli yhteensä 40 kysymystä tai väittämää, joista osa oli monivalintakysymyksiä ja osa avoimia kysymyksiä. Kysely toteutettiin internetissä Webropol -nimisen kyselytyökalun avulla. Kyselyssä olevat kysymykset suunniteltiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Kysely löytyy liitteenä tästä opinnäytetyöstä.

Kyselyn osalta kasvattajien jaottelussa päädyttiin siihen, että kasvattajat valitsevat, toimivatko he päiväkodissa lastentarhanopettajan vai lastenhoitajan tehtävissä. Kyselyyn osallistuvien kasvattajien vähäinen määrä vaikutti siihen, ettei heidän koulutuksiaan eritelty tarkemmin. Jos näin olisi tehty, olisi tutkimuksen tuloksista saattanut käydä ilmi, kenen vastauksia mitkäkin ovat ja vastauksia olisi ollut mahdollista yhdistää tiettyyn henkilöön. Koska kyselyn tarkoitus on olla anonyymi, josta ei käy ilmi vastaajan henkilöllisyyttä, päädyttiin tähän kahtiajakoon. Kyselyssä ei myöskään kysytty tarkkaa ikää eikä sukupuolta, jotta anonymiteetti säilyy mahdollisimman vahvana. Kyselyyn laitettiin myös avoimia kysymyksiä monivalintojen joukkoon, jotta kasvattajat saavat vapaasti vastata omin sanoin.

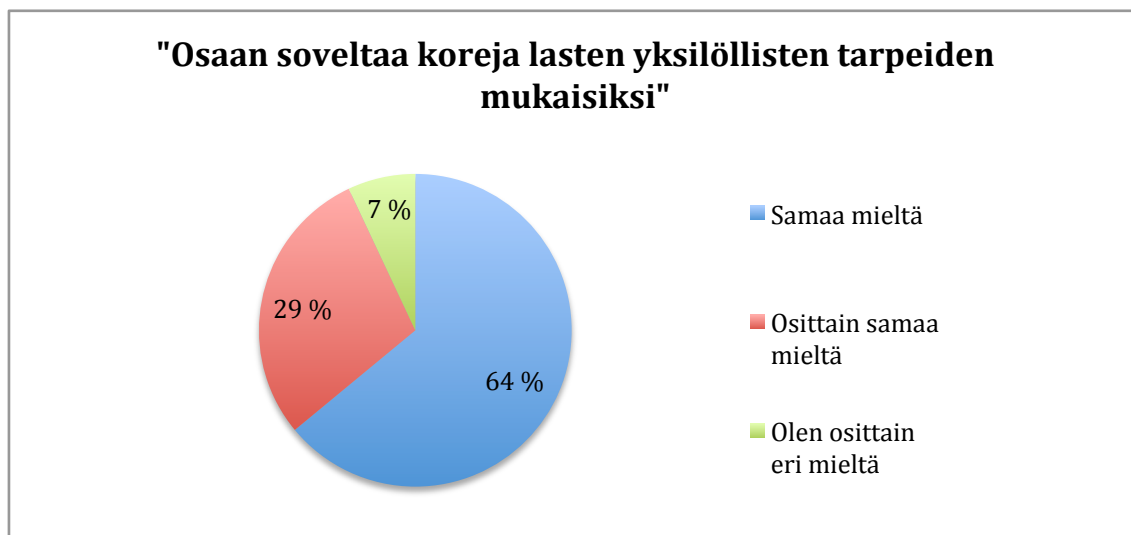
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimukseen vastasi 14 henkilöä, joista puolet (7 henkilöä) oli lastentarhanopettajia ja puolet (7 henkilöä) lastenhoitajia. Vastausprosentti lastentarhanopettajien osalta oli 100% ja lastenhoitajien osalta 53 %. Kokonaisvastausprosentti kaikista kasvattajista, joille kysely oli osoitettu, oli 70 %.

Tutkimuksen tulokset on jaoteltu samaan järjestykseen kuin kappaleessa 5.1. esitellyt tutkimuskysymykset. Tuloksissa jokaista tutkimuskysymystä vastaa oma kappaleensa.

6.1 Tulokset lapsilähtöisyydestä ja lasten yksilöllisestä huomioimisesta

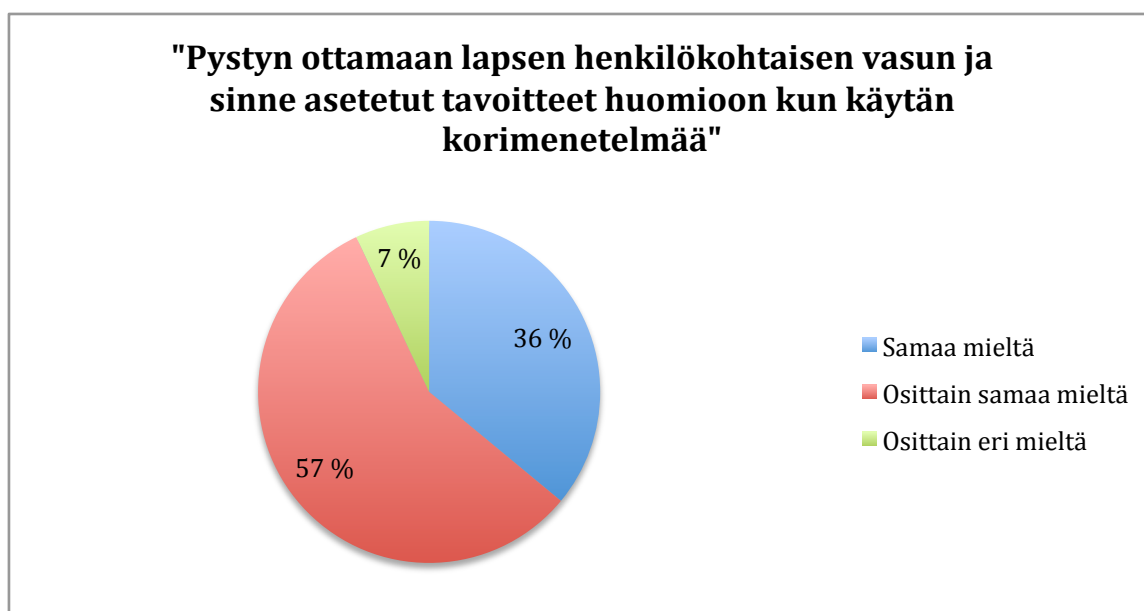
Kasvattajista noin 64% kokee osaavansa soveltaa koreja lapsien yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja noin 29% taas kokee osittain osaavansa soveltaa koreja (Kuvio 3). Vain yksi henkilö eli 7% vastaajista on osittain eri mieltä eli hänen kokemuksensa yksilöllisestä korien käytöstä on heikompi kuin muiden kasvattajien (Kuvio 3). Kukaan ei ole täysin eri mieltä eli kaikki kokevat jollain tasolla osaavansa soveltaa koreja lasten tarpeiden mukaan, mikä on ehdottomasti positiivinen tulos. Myös se, että lisäksi 29% osaa soveltaa korimenetelmää edes osittain, on positiivinen tulos.

Kuvio 3. Kasvattajien kokemus korien soveltamisesta.

Voisi kuitenkin ajatella, että 64% on ”vain 64%”, sillä korin käyttö yksilöllisiin tarpeisiin soveltaen ja lapsilähtöisesti olisi jokaisen lapsen edun mukaista ja pyrkimys olisi, että kaikki kasvattajat ovat sitä mieltä, että yksilöllinen huomiointi onnistuu. Näistä 64%:sta eli yhdeksästä kasvattajasta viisi kasvattajaa on samaa mieltä siitä, että he pystyvät ottamaan myös lapsen henkilökohtaisen vasun huomioon korimenetelmää käytettäessä. Heistä loput neljä on osittain samaa mieltä.

Kokemus yksilöllisiin tarpeisiin soveltamisen osaamisesta (Kuvio 3) ja kykeneväisyyden henkilökohtaisten vasujen huomioon ottamisesta (Kuvio 4) ovat selkeästi yhteydessä. Jos katsotaan samaa mieltä sekä osittain samaa mieltä olevien määrää, yhteensä kaikista kasvattajista 93% kokee osittain tai täysin osaavansa ottaa lasten yksilölliset tarpeet huomioon korimenetelmää käytettäessä. Myöskin saman verran eli 93% kokee osittain tai täysin pystyvänsä ottamaan lapsen henkilökohtaisen vasun sisällön huomioon korimenetelmää käytettäessä. Kukaan kasvattajista ei koe, ettei osasi ollenkaan ottaa vasuja huomioon tai yksilöllistämään korimenetelmää. Yhteensä viisi kasvattajaa kokee siis sekä osaavansa ottaa lapsen henkilökohtaiset vasut huomioon, että osaavansa soveltaa korimenetelmää yksilölliseksi. Korien soveltaminen yksilölliseksi koetaan kuitenkin helpommin onnistuvaksi kuin vasujen huomioon ottaminen korimenetelmää käytettäessä.

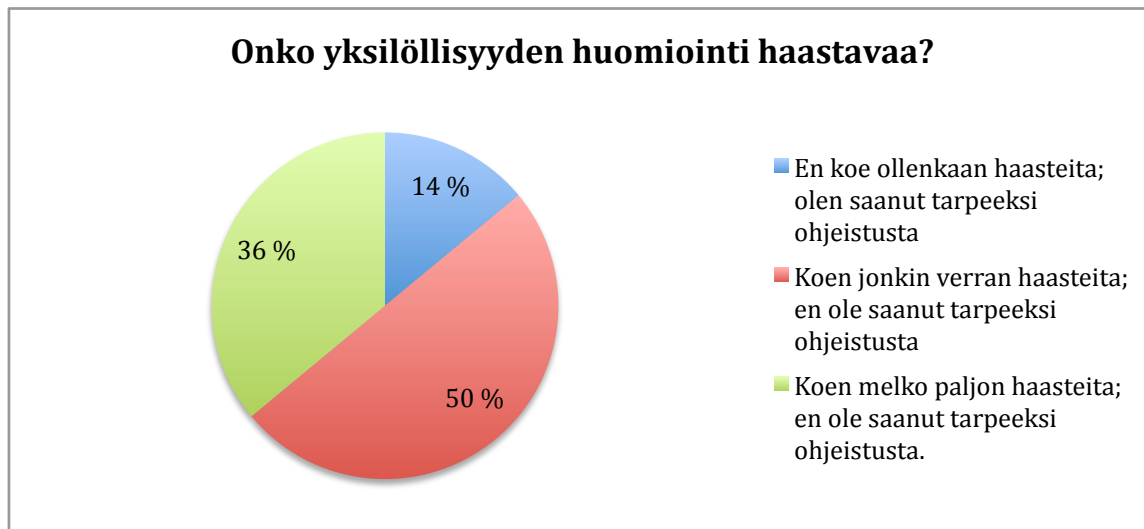

Kuvio 4. Kasvattajien kokemus vasujen huomioinnista.

Koska henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien ja yksilöllisyyden huomiointi eivät tutkimuksen tulosten mukaan kulje täysin "käsikädessä", voisi ajatella, että tulos on jokseenkin ristiriitainen. Voisi nimittäin ajatella, että kun kasvattaja osaa ottaa lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman huomioon, se tarkoittaa suoraan sitä, että hän osaa muokata menetelmää yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi. Kuitenkin korimenetelmän muokkaaminen yksilöllisiin tarpeisiin voi tarkoittaa esimerkiksi tilanteeseen liittyviä tekijöitä, joita ei varhaiskasvatussuunnitelmissa ole voitu ottaa huomioon niin tarkasti. Esimerkiksi jos korissa on tietty peli, jossa on tietyt säännöt ja tarkoitus on harjoitella tiettyä toimintaa – vaikkapa sanallista ilmaisua. Jos koria tekevä lapsi on erityisen vilkkaalla tuulella eikä jaksakaan keskittyä koritehtävien tekemiseen, voi kasvattaja osata muokata koria ja sen sisältöä vilkkaan lapsen tarpeisiin sopivaksi esimerkiksi lisäämällä siihen liikunnallisia osioita, joiden avulla sanallista ilmaisua harjoitellaan. Tällainen tilanne osoittaa, että koria osataan muokata tarpeisiin sopivaksi, vaikkei henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa varsinaisesti oteta tilanteessa huomioon.

Samaan aikaan, kun 93% kasvattajista kokee osaavansa soveltaa menetelmää yksilöllisesti joko täysin tai osittain, kasvattajat kuitenkin kokevat yksilöllisyyden huomioinnin olevan joltain osin haastavaa. Kuvioista 5. näkee, että kaikista kasvattajista 35% on osittain sitä mieltä, että yksilöllisyyden huomiointi on haastavaa korimenetelmää käytettäessä, 50% kasvattajista kokee jonkin verran haasteita ja 14% eli kaksi kasvattajaa kokee, ettei haasteita ole ollenkaan. He kaksi kasvattajaa, jotka eivät koe ollenkaan haasteita yksilöllisyyden huomioinnissa, kokevat saaneensa tarpeeksi ohjeistusta menetelmän käyttöön. Loput kasvattajat, jotka kokevat yksilöllisyyden huomioinnin olevan jollain tavalla haastavaa, kokevat myös, etteivät ole saaneet tarpeeksi ohjeistusta. Ohjeistuksen saamisen ja yksilöllisen huomioinnin osaamisen välillä on siis yhteys.

Kuvio 5. Kasvattajien kokemus yksilöllisyyden huomioon ottamisen haasteellisuudesta korimenetelmää käytettäessä.

Lapsilähtöisen työskentelyn kartoittamiseksi kyselyssä selvitettiin avoimen kysymyksen avulla asioita, jotka vaikuttavat siihen, miksi kasvattajat valitsevat juuri tietyn korin käytettäväksi. Kasvattajien vastausten mukaan korien valintaan vaikuttavat seuraavat asiat: lapsen yksilölliset tarpeet – missä juuri se lapsi tarvitsee kehitystä ja tukea; lapsen ikä; vuorokaudenaika ja tilanne; lapsen keskittymisen ja vireyden tila; monipuolisesti kaikkia koreja kaikille –ajatus; valitaan kori, mitä ei ole käytetty vielä sillä viikolla; mietitään vasujen mukaan lapsen haasteita ja tarpeita; päiväkodin meneillään oleva teema; päivän suunnitelma ja siihen sopiva kori sekä lapsen kiinnostuksen kohde. Yksi vastaajista mainitsee myös, että joskus lapsi saa valita korin täysin mielensä mukaan ilman, että ajatuksena on varsinaisesti oppimistarkoitus.

Kymmenessä vastauksessa neljästätoista kasvattajat mainitsivat lapsen henkilökohtaisen tarpeen tai lapsen kiinnostuksen kohteen vaikuttavan valintaan. Neljässä vastauksessa taas painotettiin enemmän päiväkodin päivän suunnitelmaa, mitkä koreista on jo tehty ja mitkä ei sekä ”kaikkia koreja kaikille” –ajatusta. Kyselystä tulee myös ilmi, että 86% vastaajista on samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että lapsen tulee myös ajoittain saada päättää mitä koria hän haluaa käyttää, mikä kertoo lapsilähtöisestä lähestymistavasta.

6.2 Kasvattajien ymmärrys varhaiskasvatuksen pedagogiikasta

Pedagogiikan ymmärrystä pyrittiin selvittämään kyselyssä eri tavoin. Henkilökuntaa pyydettiin esimerkiksi määrittelemään varhaiskasvatuksen pedagogiikka sekä valikoimaan annetuista vaihtoehdoista ne, jotka muodostavat varhaiskasvatuksen pedagogisen kokonaisuuden (Taulukko 1). Valittavina vaihtoehtoina olivat: kasvatus, leikki, lepo, hoito, opetus ja ulkoilu. Näistä vaihtoehdoista kasvattajat saivat valita kaikki ne, jotka kokivat olevan osa varhaiskasvatuksen pedagogista kokonaisuutta. Kaikki mainitut ovat osa hyvää ja laadukasta varhaiskasvatusta, mutta kasvatus, opetus ja hoito ovat kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 1§).

Taulukko 1. Mitkä asiat kasvattajien mielestä muodostavat varhaiskasvatuksen pedagogisen kokonaisuuden.

Vaihtoehdot	Prosentti
1. Leikki	93%
2. Kasvatus	86%
3. Hoito	71%
4. Opetus	65%
5. Ulkoilu	43%
6. Lepo	43%

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kasvattajat olivat määritelleet esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

K1 (Kasvattaja 1): *Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa voidaan toteuttaa suunnitelluissa tuokioissa tai arkisissa toiminnoissa, esimerkiksi pukemistilanteissa*

K2: *Toiminnan tulee olla suunniteltua, arvioitua ja dokumentoitua*

K3: *Lapsen oppimisen ja kehityksen tukemista leikin ja laaja-alaisen opetuksen kautta*

K4: *Pedagogiikkaa on jokaisessa hetkessä. Sitä ei voida eritellä vain tiettyyn toimintaan, vaan pedagogiikkaan sisältyy perushoito, toimintatuokiot ja kaikki muu mikä sisältyy lasten päivään päiväkodissa. Pedagogiikka on tapa toimia lapsen etu mielessä pitäen*

K5: *Suunniteltu toimintaa jossa on huomioitu lapsen ikä, kehitys ja kasvu.*

K6: *Jokainen lapsi huomioidaan päivittäin niin, että lapselle tulee päivän jälkeen tunne siitä, että hän on todella tärkeä ja rakastettu*

K7: *Suunniteltua toimintaa lapsen parhaan kehityksen turvaamiseksi, tiedostaen miksi tekee mitä tekee*

K8: *Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan kuuluu hoito, opetus ja kasvatus. Lapsen hoidossa voi näkyä myös opetus ja kasvatus. Kaikki kolme osa-aluetta tukee toisiaan.*

Kolme kasvattajaa ei ollut määritellyt varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ollenkaan ja yksi kasvattajista oli määritellyt pedagogiikan erityisen lyhyesti kahdella sanalla – ”*Opi leikkien*”. Näille neljälle kasvattajalle on yhteistä se, että kaikki ovat olleet alalla töissä yli 11 vuoden ajan ja he kaikki toimivat lastenhoitajan tehtävissä.

Pedagogiikkaa ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita koskevassa valintakysymyksessä kysyttiin asioita, jotka korostuvat uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Taulukko 2). Kasvattajat saivat valita kukin monta vaihtoehtoa. Pedagogiikan painottamisen oli valinnut kaikista kasvattajista 64%.

Taulukko 2. Asiat, jotka kasvattajien mielestä korostuvat uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

	Vastaajien määrä	Prosentti
1. Pedagogiikan painottaminen	9	64%
2. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	8	57%
3. Oppimisympäristön tärkeys	6	43%
4. Dokumentointi	7	50%

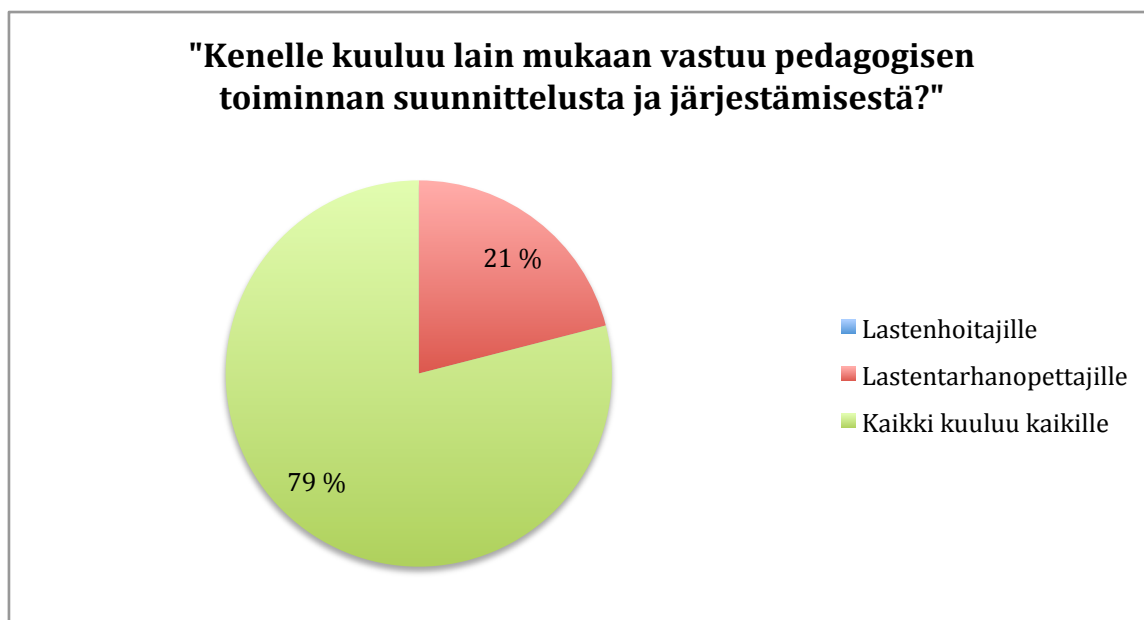
Pientä ristiriitaisuutta ilmeni vastauksissa varhaiskasvatuksen pedagogiikan kuulumisesta lapsille. Kasvattajista 13 eli 93% oli sitä mieltä, että pedagoginen varhaiskasvatus on kaikkien lasten oikeus ja yksi oli vain osittain samaa mieltä. Samoin 93% oli sitä mieltä, että perushoitotilanteet ovat pedagogista toimintaa ja yksi kasvattaja vain osittain samaa mieltä. Myös 93% eli 13 kasvattajaa koki, että pedagogisen toiminnan järjestäminen kuuluu myös iltavuorolaisille ja yksi kasvattaja oli myös tästä ainoastaan osittain samaa mieltä. Seuraavaksi pyydettiin perusteluja, miksi pedagogisen toiminnan järjestäminen kuuluu tai ei kuulu myös iltavuorolaisille. Perusteluissa kuitenkin kaikki kasvattajat olivat sitä mieltä, että lapsille kuuluu varhaiskasvatus myös ilta-aikaan eikä hoidon ajankohta saa määrittellä hoidon laatua.

Varhaiskasvatuslaki (36/1973, 2 a §) määrittelee varhaiskasvatuksen yhdeksi tavoitteeksi sen, että kaikille lapsille annetaan yhdenvertaiset mahdollisuudet

varhaiskasvatukseen. On selvää, että kaikki lapset ovat täysin oikeutettuja pedagogiseen varhaiskasvatukseen vuorokauden ajasta riippumatta, joten on vaikea tulkita miksi aina yksi vastaajista on vain osittain samaa mieltä kappaleen alussa eritellyistä asioista. Samoin lain määritelmä varhaiskasvatuksesta sisältää tiedon, että kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatustilasto 36/1973, 1 §.) Eli siis myös hoitotilanteet ovat pedagogista toimintaa ja myös tämän väitteen kanssa yksi vastaaja oli vain osittain samaa mieltä.

Kyselyyn vastanneista kasvattajista 21% on sitä mieltä, että lastentarhanopettajille kuuluu lain mukaan vastuu pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja järjestämisestä ja 79% on sitä mieltä, että vastuu kuuluu kaikille kasvattajille (Kuvio 6). Nämä 21% eli yhteensä 3 kasvattajaa ovat kaikki lastentarhanopettajia ja loput 79% koostuvat seitsemästä lastenhoitajasta ja neljästä lastentarhanopettajasta.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan myös varhaiskasvatustilaston korostavan pedagogiikan merkitystä ja samalla lastentarhanopettajan pedagogista vastuuta. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelun, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisen ja toiminnan arvioimisen ja kehittämisen kokonaisvastuu kuuluu lastentarhanopettajalle. (Opetushallitus 2016a, 17.)

Kuvio 6. Kasvattajien näkemys pedagogisen vastuun jakautumisesta.

Yleisesti ajatellen koko kyselyn kokonaisuutta, tulee kasvattajien vastauksista ilmi jonkinlaisia ristiriitoja koskien pedagogiikkaa. Esimerkiksi se, että kaikki hoitajat

ajattelevat pedagogisen toiminnan suunnittelun ja järjestämisen vastuun kuuluvan kaikille (Kuvio 6), mutta kuitenkin kaikki heistä eivät osanneet määritellä pedagogiikan käsitettä. Myös esimerkiksi ilta-ajan haasteita selvitettäessä, mitä käsitellään tarkemmin kappaleessa 6.5., vain yksi kasvattaja oli kokenut pedagogiikan toteuttamisen haasteeksi ilta-aikaan, mutta avoimesta kysymyksestä taas selviää, ettei kokonaisuudessaan kolme kasvattajaa osaa määritellä varhaiskasvatuksen pedagogiikan käsitettä ollenkaan. He kuitenkin eivät koe esimerkiksi ilta-aikaan pedagogiikan toteuttamista haasteeksi eli toisin sanoen he osaavat mielestään toteuttaa pedagogista varhaiskasvatusta vaikeivät ole sitä määritelleet.

6.3 Kasvattajien ymmärrys koskien uutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteita

Kasvattajat saivat valita valmiista listauksesta asioita, jotka heidän mielestään liittyvät uuden valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Listasta sai valita monta vaihtoehtoa. Eniten valintoja keräsi ”Kasvatusyhteistyö”, jonka valitsi 79% kasvattajista. Toiseksi eniten valintoja keräsi ”Pedagogisesti painottunut varhaiskasvatus”, jonka valitsi 71% kasvattajista (Taulukko 3). Yhteensä näistä 10:stä kasvattajasta, jotka valitsivat ”pedagogisesti painottuneen varhaiskasvatuksen”, 7 on lastentarhanopettajia ja 3 lastenhoitajia. Prosentteina tämä tarkoittaa sitä, että 100% lastentarhanopettajista valitsi uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden olevan pedagogisesti painottunut ja 43% hoitajista valitsi samoin.

Kolmanneksi vähiten valintoja keräsi ”Velvoittavuus”, jonka valitsi kaikista kasvattajista ainoastaan 36% (Taulukko 3). Heistä 3 oli lastentarhanopettajia ja 2 lastenhoitajia. Prosentteina 43% lastentarhanopettajista tunnisti velvoittavuuden liittyväksi uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja lastenhoitajista 29%. Yksi suurimmista eroista vanhaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin kuitenkin on se, että nykyinen on kaikkia kasvattajia ja varhaiskasvatusyksiköitä velvoittava dokumentti, jota tulee noudattaa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista tulee ilmi, että asiakirja on oikeudellisesti velvoittava ja että se koskee kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä, joita ovat kunta, kuntayhtymä tai muu yksityinen tai julkinen palvelun tuottaja (Opetushallitus 2016a, 8-9). Enää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ei ole ainoastaan suuntaa antava dokumentti vaan nimenomaan velvoittava asiakirja.

Taulukko 3. Mitkä asiat liittyvät kasvattajien mielestä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Vastausvaihtoehdot	Vastaajien määrä	Prosentti
1. Kasvatusyhteistyö	11	79%
2. Pedagogisesti painottunut varhaiskasvatus	10	71%
3. Pedagoginen dokumentointi	9	64%
4. Oppimisen alueet	8	57%
5. Kasvatuskumppanuus	8	57%
6. Laaja-alainen osaaminen	6	43%
7. Velvoittavuus	5	36%
8. Sisällölliset orientaatiot	3	21%
9. Matemaattinen orientaatio	2	14%

Kyselyssä tulee ilmi, että kasvattajista 21%:n mielestä lapsen oma mielipide ja toiveet on otettu huomioon henkilökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia tehdessä, 43% mielestä toiveita ja mielipiteitä ei ole otettu huomioon ja 36% kasvattajista ei osaa sanoa, miten asia on. He, joiden mielestä lapsen mielipide ja toiveet on otettu huomioon, sanovat syiksi seuraavia asioita: jos vanhemmat tuovat esiin lapsen mielipiteitä ja toiveita; lastenkokoukset, joissa lapset saavat itse kertoa mitä he haluaisivat oppia ja mikä on heistä ollut haasteellista; leikkitoiveiden pyytäminen lapsilta sekä lapsen kuunteleminen. He, joiden mielestä lasten mielipiteitä ja toiveita ei oteta huomioon, sanovat syiksi seuraavia asioita: lasten ikä - lapset ovat joko alle 2- tai 3 –vuotiaita; lapsen mielipiteen tuovat esille keskustelu vanhempien kanssa sekä se, että varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen perustuu aikuisten tekemiin havaintoihin. Yksi vastaajista kertoo, ettei lapsen kuuleminen ole jostain syystä ollut käytäntönä tässä yksikössä. Hän myös lisää vastaukseensa, ettei osaa sanoa miksi näin on.

Nämä kasvattajien vastaukset siitä, ettei lasten mielipiteitä oteta huomioon, kertovat kappaleessa 2.5. käsitellystä piilopedagogiikasta ja piilovaatimuksista – tässä tapauksessa jonkun asian tekemättömyyttä perustellaan nimenomaan rakenteellisilla syillä. Myös aiemmin kappaleessa 3. Kuokkanen (2006, 17) kehottaa kasvattajia suhtautumaan kriittisesti vanhoihin käytänteisiin, joissa on unohdettu lapsi. Tässä tapauksessa kriittinen suhtautuminen on unohtunut, sillä perusteena käytetään sitä, ettei ”lapsen kuuleminen ole jostain syystä ollut tapana”. Lapsen kuuleminen on siis jäänyt käytänteiden alle. Varhaiskasvatustaki määrittelee varhaiskasvatuksen yhtenä

tavoitteena sen, että lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 2 a §).

Kaikkia kasvattajia pyydettiin myös kertomaan keskeisin tai keskeisimpiä eroavaisuuksia vanhaan 2005 vuoden ja nykyiseen 2016 vuoden varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Taulukkoon 4. on eritelty eniten mainintoja saaneet asiat.

Taulukko 4. Kasvattajien listaamia asioita vanhan ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden eroista.

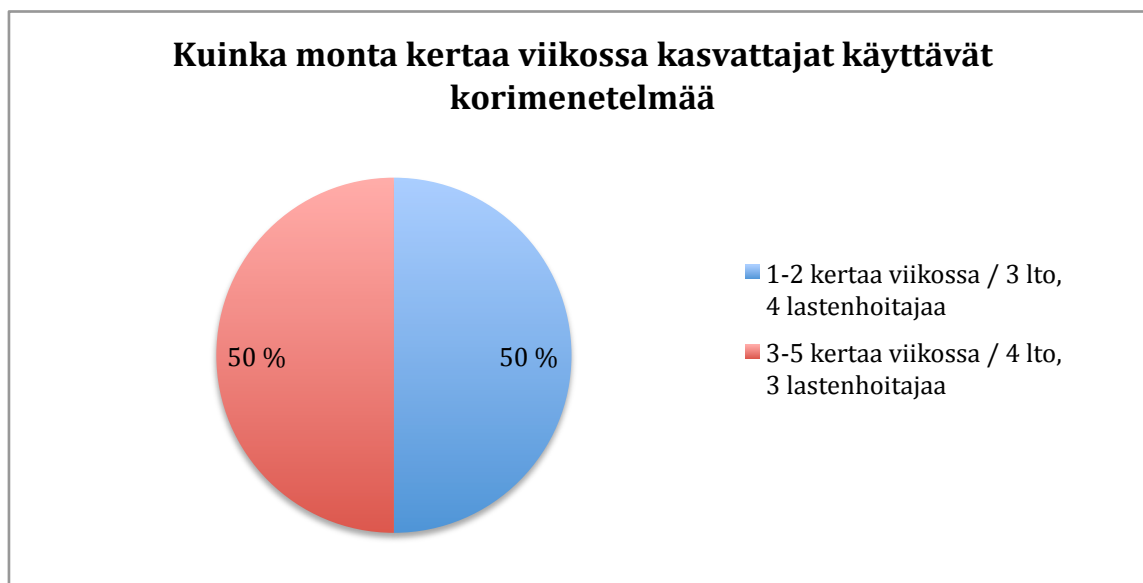
Eniten mainintoja saaneet asiat	Vastaajien määrä
1. Osallisuuden painottaminen	4
2. Selkeys ja käytännön läheisyys	3
3. Lapsen yksilöllisempi huomiointi	3
4. Laaja-alainen oppimisen painottuminen	3
5. Pedagoginen dokumentointi	2
6. Velvoittavuus	2
7. Ei mainitse yhtään eroavaisuuksia	3

Taulukkoon 4. listattujen asioiden lisäksi seuraavat asiat tulivat ilmi kasvattajien avoimissa vastauksissa: vanhempien osallisuus, kirjaamisen lisääminen, käytännöllisyys ja nykyaikaisuus, kokonaisvaltaisempi oppiminen, laaja-alaisen osaamisen lisääminen orientaatioiden sijaan, sukupuolisensitiivisyyden huomiointi, sisältöalueiden muuttuminen, tavoitteellisempi toiminta sekä lapsen toiveet huomioivampi. Kolme kasvattajaa ei osannut sanoa yhtään eroavaisuutta.

6.4 Kasvattajien motivaatio ja sitoutuminen korimenetelmää kohtaan

Kyselyn vastausten mukaan kasvattajat käyttävät korimenetelmää jokainen 1-5 kertaa viikossa. Vastaajista 50% sanoo käyttävänsä menetelmää 1-2 kertaa viikossa ja 50% sanoo käyttävänsä menetelmää 3-5 kertaa viikossa (Kuvio 7). 1-2 kertaa menetelmää käyttävistä 4 on lastenhoitajia ja 3 lastentarhanopettajia ja 3-5 kertaa viikossa menetelmää käyttävistä 3 on lastenhoitajia ja 4 lastentarhanopettajia (Kuvio 7). Keskiarvoksi tulee 2,5 käyttökertaa viikossa kasvattajaa kohden.

Kuvio 7. Korimenetelmän käyttökerrat viikossa.

Jos katsotaan puhtaasti korien käyttökertoja eli käyttöjen tiheyttä, voitaisiin sanoa, että puolet henkilökunnasta on enemmän sitoutunutta ja motivoitunutta käyttämään menetelmää. Toinen puolisko kertoo käyttävänsä menetelmää 1-2 kertaa viikossa, mikä on toisaalta melko vähän verrattuna siihen, että toinen puolisko käyttää menetelmää kolmesta viiteen kertaan viikossa – jopa tuplasti verrattuna 1-2 kertaa käyttäviin. Kuvio 7. myös nähdään, että lastentarhanopettajat käyttävät menetelmää hieman enemmän kuin lastenhoitajat. Kyselyn mukaan kaikki kyselyyn vastanneet kasvattajat käyttävät menetelmää, sillä kukaan ei kerro, ettei käyttäisi menetelmää ollenkaan.

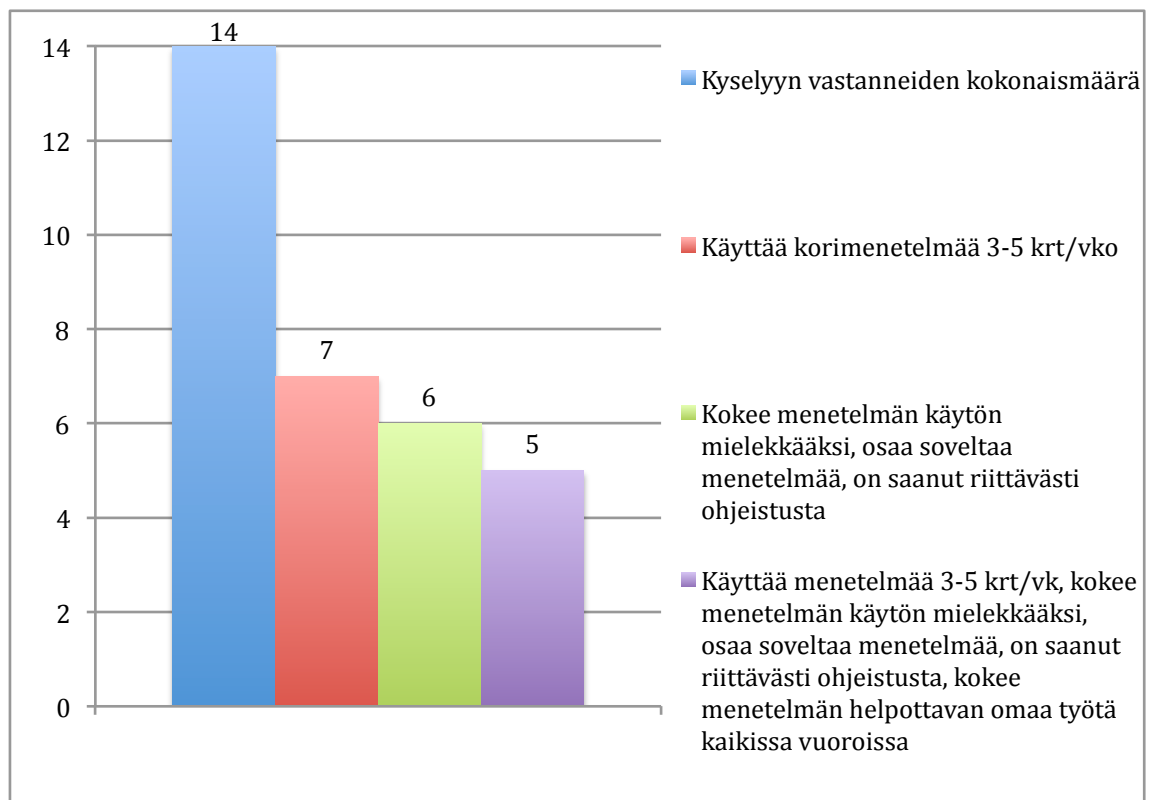
Kasvattajat määrittivät myös itse, miksi heidän mielestään korimenetelmää käytetään. Seuraavat asiat tulivat avoimista vastauksista ilmi: nähdään mitä lapsi osaa ja missä tarvitsee lisäharjoitusta; dokumentointi; korimenetelmä suunnitelmallisuuden tukena; lapsen osaamisen ja kehityksen avuksi; jokaiselle lapselle mahdollisuus eri toimintoihin; toisto, mutta toisaalta taas monipuolinen toiminta; lasten tarkempi havainnointi helpottuu; ajan säästäminen sekä lapsen yksilöllinen huomiointi.

50%:ssa avoimista vastauksista mainittiin korimenetelmän olevan työtä helpottava asia: helpottaa ryhmässä työskentelyä; helpottaa arkea; helpottava työkalu; helpottaa erityisesti iltaisin ja helpottaa toisessa ryhmässä olemista. Tämä avointen kysymysten vastausprosentti täsmää melko tarkalleen siihen, että 43% vastaajista oli samaa mieltä siitä, että korimenetelmä helpottaa työtä ja lisäksi 43% oli myös sitä mieltä, että se

helpottaa työtä iltavuoroissa. Vastaajista 43% oli osittain samaa mieltä korimenetelmän helpottavuudesta eli yhteensä 86% oli samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että korimenetelmä helpottaa työn tekemistä.

Vaikka korimenetelmä koetaan suurimmilta osin helpottavaksi työvälineeksi, kuitenkin 43% vastaajista on vain osittain samaa mieltä siitä, että tarttuu korimenetelmän käyttöön mielellään. Vastaajista 14% taas kokee, etteivät tartu korimenetelmän käyttöön kovinkaan mielellään. Vastaajista loput 43% eli kuusi kasvattajaa on täysin samaa mieltä siitä, että korimenetelmän käyttöön tarttuminen on mielekästä (Kuvio 8 ja 9).

Näistä kuudesta kasvattajasta, jotka kokevat tarttuvansa korimenetelmän käyttöön mielellään, viisi kasvattajaa käyttää korimenetelmää 3-5 kertaa viikossa eli he kuuluvat siihen joukkoon, joka käyttää menetelmää useammin kuin 1-2 kertaa viikossa. Kuviossa 8. nämä viisi kasvattajaa on eritelty violettiin palkkiin. Yhteys mielekkyyden kokemuksen ja korien suuremman käyttötiheyden välillä on tämän tuloksen perusteella siis todettavissa, vaiikkeikaan päde aivan kaikkien kohdalla (Kuvio 8).

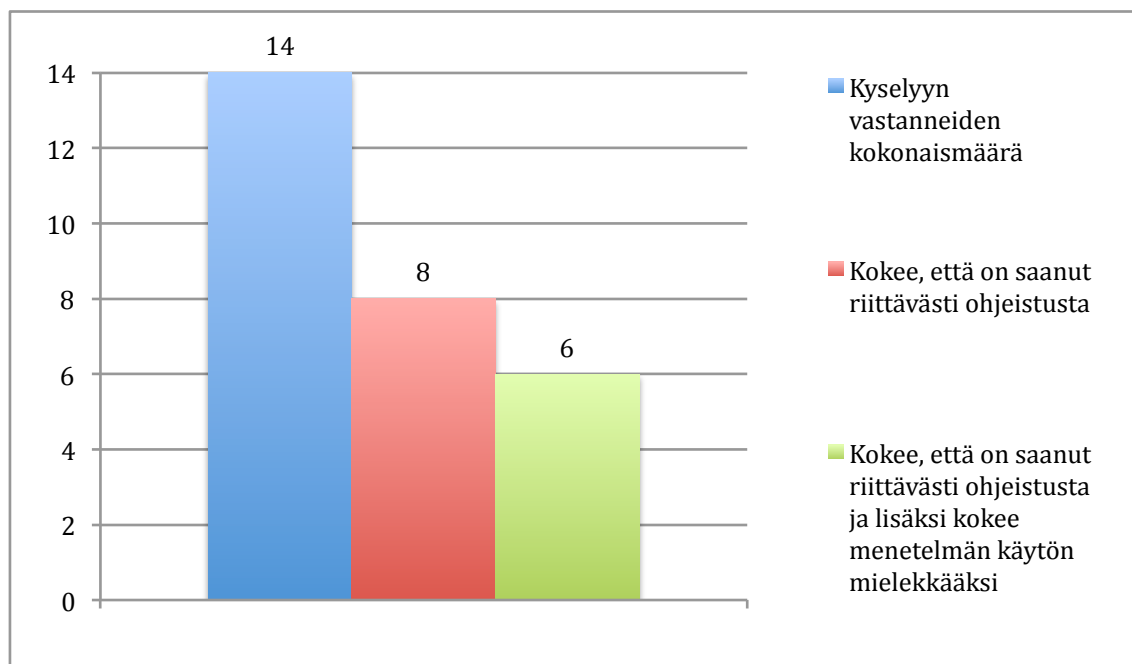

Kuvio 8. Yhteys mielekkyyden ja korien käyttötiheyden välillä sekä yhdistäviä tekijöitä useimmin menetelmää käyttävien välillä.

Kuten kuvioista 8. ja 9. voi todeta, kaikista kasvattajista 6 sanoo tarttuvansa mielellään korien käyttöön lasten kanssa. Heistä puolet (3) on lastenhoitajia ja puolet (3) lastentarhanopettajia. He kaikki kuusi kasvattajaa, jotka kuvioissa 8. ja 9. ovat vihreällä värillä, myös kokevat saaneensa tarpeeksi ohjeistusta korien käyttöön ja he kaikki myös kokevat osaavansa soveltaa koreja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, mutta heistä 5 käyttää menetelmää 3-5 kertaa viikossa (Kuviossa 8. violetilla värillä) ja yksi 1-2 kertaa viikossa.

Kun tarkastellaan kuvion 8. violetin väristä palkkia eli viittä kasvattajaa, jotka tarttuvat menetelmään mielellään ja jotka käyttävät menetelmää 3-5 kertaan viikossa, voidaan todeta, että nämä viisi kasvattajaa ovat tulosten mukaan sitoutuneimpia ja motivoituneimpia käyttämään menetelmää ja heitä yhdistää monet asiat. Mielekkyyden kokemuksen ja tiheän menetelmän käytön lisäksi he kokevat myös osaavansa soveltaa koreja lasten yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi, mikä on ehdottomasti lasten kannalta oleellista. Lisäksi he kokevat saaneensa tarpeeksi ohjeistusta ja he myös kokevat korimenetelmän helpottavan heidän työtään – myös iltavuoroissa. Näistä viidestä kasvattajasta 3 on hoitajia ja 2 lastentarhanopettajia. Näihin kolmeen lastenhoitajaan viitataan myös seuraavassa kappaleessa 6.5.

Seuraavaan kuvioon 9. on eritelty vielä erikseen heidät, jotka kokevat saaneensa riittävästi ohjeistusta menetelmän käyttöön. Vain 57% eli kahdeksan kasvattajaa kaikista kyselyyn vastanneista kasvattajista kokee saaneensa tarpeeksi ohjeistusta korien käyttöön ja näistä kahdeksasta kasvattajasta kuusi kasvattajaa on täysin samaa mieltä siitä, että he tarttuvat korimenetelmän käyttöön mielellään (Kuvio 9). Kaksi heistä on osittain samaa mieltä. Eli kasvattajat, jotka kokevat saaneensa tarpeeksi ohjeistusta, tarttuvat menetelmään useimmiten mielellään, joten yhteys myös mielekkyyden ja riittävän ohjeistuksen saamisen välillä on todettavissa.

Kuvio 9. Yhteys riittävän ohjeistuksen saannin ja mielekkyyden kokemuksen välillä.

Yhdeksän kasvattajaa eli 64% kaikista kyselyyn vastanneista kasvattajista kokee, että he ovat saaneet vaikuttaa korimenetelmään esimerkiksi suunnittelun muodossa. Heistä viisi sanoo olevansa täysin samaa mieltä siitä, että he tarttuvat korimenetelmän käyttöön mielellään. Kaksi heistä on osittain sitä mieltä, että tarttuvat menetelmään mielellään ja loput kaksi osittain eri mieltä mielekkyyden kokemuksesta. Manka (2011, 12) käsittelee työn mielekkyyskatoa ja kuormittavuutta ja hän toteaaakin, että työpaikkoja piinaa työn mielekkyyskato ja tätä negatiivista kehitystä on pyritty selittämään sillä, että vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ovat kaventuneet. Tämän opinnäytetyön tutkimus ei tietenkään koske kokonaisuudessaan kasvattajien työn mielekkyyttä, vaan nimenomaan tämän yhden menetelmän käytön mielekkyyden kokemusta. Tämän tutkimuksen tapauksessa he neljä kasvattajaa, jotka kokevat saaneensa vaikuttaa menetelmään, eivät kuitenkaan täysin mielellään tartu menetelmän käyttöön, joten täysin vaikuttaminen ja mielekkyys eivät tämän otoksen tuloksen perusteella kulje käsi kädessä. Toisaalta taas viisi kasvattajaa, eli 56% heistä, jotka kokevat saaneensa vaikuttaa menetelmään, ja tarttuvat siihen mielellään, ovat yli kolmas osa (36%) koko vastaajakunnasta, joten heidän kohdallaan taas Mankan (2011, 12) toteama mielekkyyden ja vaikutusmahdollisuuksien välinen yhteys pitää paikkansa.

6.5 Korimenetelmän käyttö ilta-aikaan

Alla olevaan taulukkoon 5. on eritelty milloin koreja käytetään eniten. Kaikista vastaajista 21% sanoo käyttävänsä korimenetelmää jokaisessa iltavuorossa, 36% noin joka toisessa iltavuorossa, 36% noin yhtenä iltana viidestä iltavuorosta ja 7% harvemmin kuin yhtenä iltana viidestä (Taulukko 5).

Taulukko 5. Korimenetelmän käyttötiheys iltavuoroissa.

Kuinka usein käytät korimenetelmää iltaisin?	Vastaajamäärä	Prosentti
Jokaisessa iltavuorossa	3	21%
Noin joka toisessa iltavuorossa	5	36 %
Noin yhtenä iltana viidestä iltavuorosta	5	36 %
Harvemmin kuin yhtenä iltana viidestä	1	7 %

Eniten korimenetelmää käytetään aamupäivisin ja iltaisin klo 18 jälkeen (Taulukko 6). Lastentarhanopettajien korien käyttöaika sijoittuu eniten aamupäivälle ja lisäksi aamuihin ja iltapäiviin. Kuten taulukosta 6. nähdään, kaikki viisi kasvattajaa, jotka sanovat käyttävänsä menetelmää eniten iltaisin ovat lastenhoitajia. Prosentteina yhteensä 71% kaikista hoitajista käyttää menetelmää eniten iltaisin, 14% lastenhoitajista käyttää menetelmää eniten iltapäivisin ja 14% aamupäivisin (Taulukko 6). Korien käyttö iltavuoroissa on suhteellisen yleistä ja kolmas osa kasvattajista käyttääkin menetelmää eniten iltaisin.

Taulukko 6. Mihin vuorokauden aikaan kasvattajat käyttävät korimenetelmää lasten kanssa eniten.

Vuorokauden aika	Vastaajien määrä	Prosentti
Aamuisin	1 – Lto	7%
Aamupäivällä	5 – 1- lastenhoitaja, 4 lto	36%
Iltapäivällä	3 – 1 lastenhoitaja, 2 lto	21%
Iltaisin klo 18 jälkeen	5 - Kaikki lastenhoitajia	36%

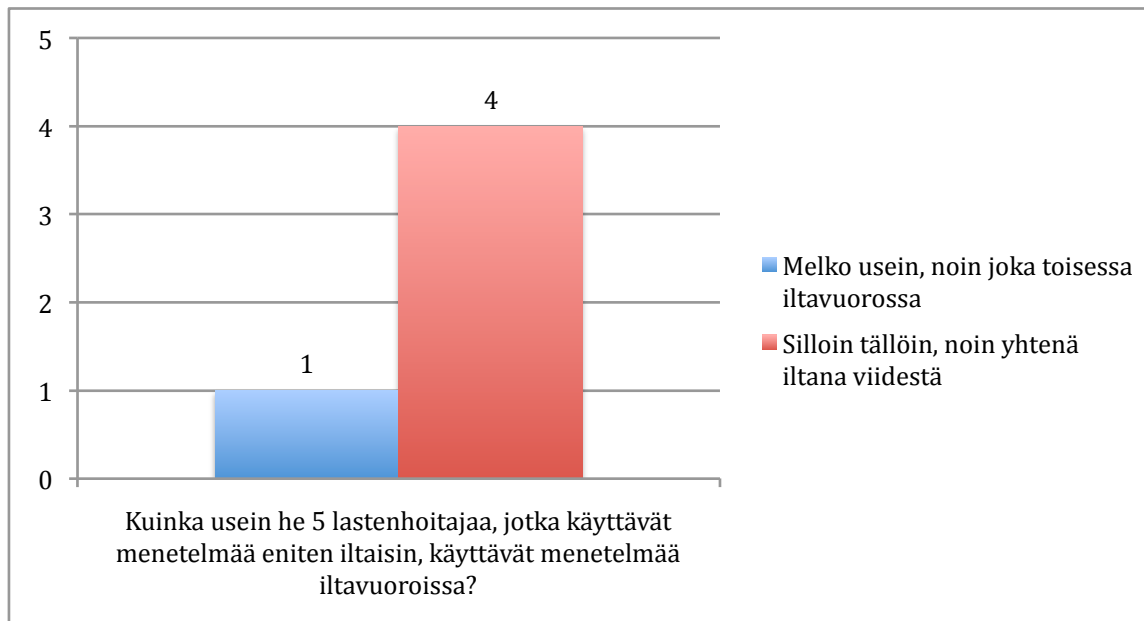
Hoitajista yksi – eli 14% kaikista hoitajista, sanoo käyttävänsä menetelmää joka iltavuorossa, kaksi – eli 28% kaikista hoitajista, noin joka toisessa iltavuorossa ja neljä – eli 58% kaikista hoitajista, noin yhtenä iltana viidestä (Kuvio 10).

Kuvio 10. Menetelmän käyttötiheys iltavuoroissa lastenhoitajien osalta.

Heistä viidestä lastenhoitajasta, jotka sanovat käyttävänsä menetelmää eniten iltaisin klo 18 jälkeen (Taulukko 6), neljä hoitajaa sanoo käyttävänsä menetelmää noin yhtenä iltana viidestä illasta ja yksi hoitaja noin joka toisessa iltavuorossa (Kuvio 11). Eli heistä menetelmää eniten iltaisin käyttävästä viidestä hoitajasta, neljä käyttää sitä kuitenkin vain silloin tällöin noin yhtenä iltana viidestä ja yksi melko usein eli joka toisessa iltavuorossa. Voidaan sanoa, että vaikka neljä lastenhoitajaa käyttää menetelmää eniten iltaisin, käyttökerrat ovat melko vähäisiä. Yhden eniten illalla menetelmää käyttävän hoitajan kohdalla käyttötiheys on suurempi kaikissa vuoroissa, joten hänet voidaan tulkita motivoituneemmaksi menetelmän käyttäjäksi.

Tästä voidaan päätellä, että neljä hoitajaa eli kokonaisuudessaan 58% hoitajista eivät ole kovinkaan sitoutuneita tai motivoituneita käyttämään menetelmää iltavuoroissa. Nämä neljä lastenhoitajaa kertovat käyttävänsä menetelmää yleisesti 1-2 kertaa viikossa ja yksi, joka näiden neljän hoitajan lisäksi käyttää menetelmää myös eniten iltaisin, 3-5 kertaa viikossa. Hän, joka käyttää menetelmää useammin eli 3-5 kertaa viikossa, on sama lastenhoitaja, joka käyttää menetelmää myös iltavuoroissa useammin eli noin joka toisessa iltavuorossa. Hän on myös täysin sitä mieltä, että on saanut tarpeeksi ohjeistusta menetelmän käyttöön, joten yhteys suuremman käyttötiheyden ja riittävän ohjeistuksen saamisen välillä toteutuu hänen kohdallaan. Käyttötiheyden ja riittävän ohjeistuksen saamista käsiteltiin aikaisemmin kappaleessa 6.4. ja sitä on havainnollistettu kuvioissa 8. ja 9.

Kuvio 11. Käyttötiheys iltavuoroissa eniten iltavuoroissa menetelmää käyttävien lastenhoitajien osalta.

Loput kaksi lastenhoitajaa, joista toinen käyttää menetelmää eniten aamupäivisin ja toinen iltapäivisin (Taulukko 6), kertovat käyttävänsä menetelmää joka iltavuorossa tai melko usein, joka toisessa iltavuorossa. He molemmat kokevat saaneensa tarpeeksi ohjeistusta menetelmän käyttöön ja heidän mielestään menetelmä helpottaa iltavuoroissa tehtävää työtä. He molemmat kokevat myös saaneensa vaikuttaa korimenetelmään suunnittelun muodossa, tarttuvat menetelmän käyttöön mielellään ja ovat sitä mieltä, että lapset hyötyvät menetelmän käytöstä. He käyttävät menetelmää 3-5 kertaa viikossa ja siten kuuluvat siihen puolikkaaseen, joka käyttää menetelmää useammin. Heidän kohdallaan toteutuu riittävän ohjeistuksen saamisen sekä mielekkyyden välinen yhteys sekä taajan käyttötiheyden ja mielekkyyden yhteys, jota on käsitelty jo aiemmin tässä kappaleessa ja niitä on havainnollistettu kuvioissa 8. ja 9.

Tämän tuloksen perusteella kokonaisuudessaan kolme lastenhoitajaa on siis enemmän motivoitunutta menetelmän käyttämiseen kuin muut lastenhoitajat, josta kertoo esimerkiksi se, että he käyttävät menetelmää 3-5 kertaa viikossa ja iltavuoroissa joko jokaisessa tai joka toisessa iltavuorossa. Kokonaisuudessaan näitä kolmea hoitajaa yhdistäviä tekijöitä ovat tiheä menetelmän käyttö, kokemus riittävän ohjeistuksen saamisesta, mielekkyys korimenetelmän käytössä, kokemus siitä, että he osaavat soveltaa koreja lasten yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi, kokemus korimenetelmän

hyödyllisyydestä lapsille ja kokemus siitä, että korimenetelmä helpottaa omaa työtä. Heitä yhdistää myös se, että kaksi heistä eivät olleet määritelleet ollenkaan ja yksi heistä oli määritellyt hyvin niukasti varhaiskasvatuksen pedagogiikan käsitteen. Näihin samaan kolmeen hoitajaan viitattiin myös kappaleessa 6.4., missä todettiin näiden kolmen hoitajan olevan osa viittä sitoutuneimpaa ja motivoituneimpaa korimenetelmän käyttäjää.

6.6 Koetut haasteet ilta-ajan toiminnassa ja korimenetelmän käytössä ilta-aikaan

21% vastaajista on osittain samaa mieltä siitä, että korimenetelmän käytössä on haasteita. Vastaajien mielestä haasteet ovat korian suunnittelussa sekä lapsiryhmien haastavissa ikäjakaumissa iltaisin. Vastauksissa mainitaan, että iltaisin voi olla väsyneitä ja itkeviä lapsia, jolloin ei pysty irtautumaan koritehtävien tekoon muiden kanssa - rauhallinen hetki ei välttämättä onnistu, kun joku itkee, ovikello soi ja lapsia tulee ja menee.

Taulukkoon 7. on eroteltu kasvattajien kokemia haasteita iltaisin. Kasvattajat saivat valita tai kertoa asioista, jotka he kokevat haastaviksi iltavuoroissa. 50% eli 7 kasvattajaa koki lasten yksilöllisten tarpeiden huomioimisen haasteelliseksi ja 14% vastaajista koki kiireen. Vain yksi vastaaja koki pedagogiikan toteuttamisen haasteelliseksi. 36% vastaajista ei koe iltavuoroissa haasteita ollenkaan. Yksi vastaajista oli valinnut haasteeksi ”Muu(t) asia(t)”, joksi mainitsee lasten vireystilan vaihtelun, jolloin toisinaan ”ylikierröksillä käyvä” lapsi saattaa viedä iltavuorossa kaiken huomion ja energian. Heistä 7 kasvattajasta, jotka kokivat lasten yksilöllisten tarpeiden huomioinnin haastavaksi iltavuoroissa 4 oli lastentarhanopettajia ja 3 lastenhoitajia.

Taulukko 7. Kasvattajien kokemat haasteet ilta-aikana.

Ilta-ajan koetut haasteet	Vastaaja määrä	Prosentti
1. Lasten yksilöllisten tarpeiden huomiointi	7	50%
2. En koe haasteita	5	36%
3. Kiire	2	14%
4. Pedagogiikan toteuttaminen	1	7%
5. Muu(t) asia(t). Mitkä?	1	7%

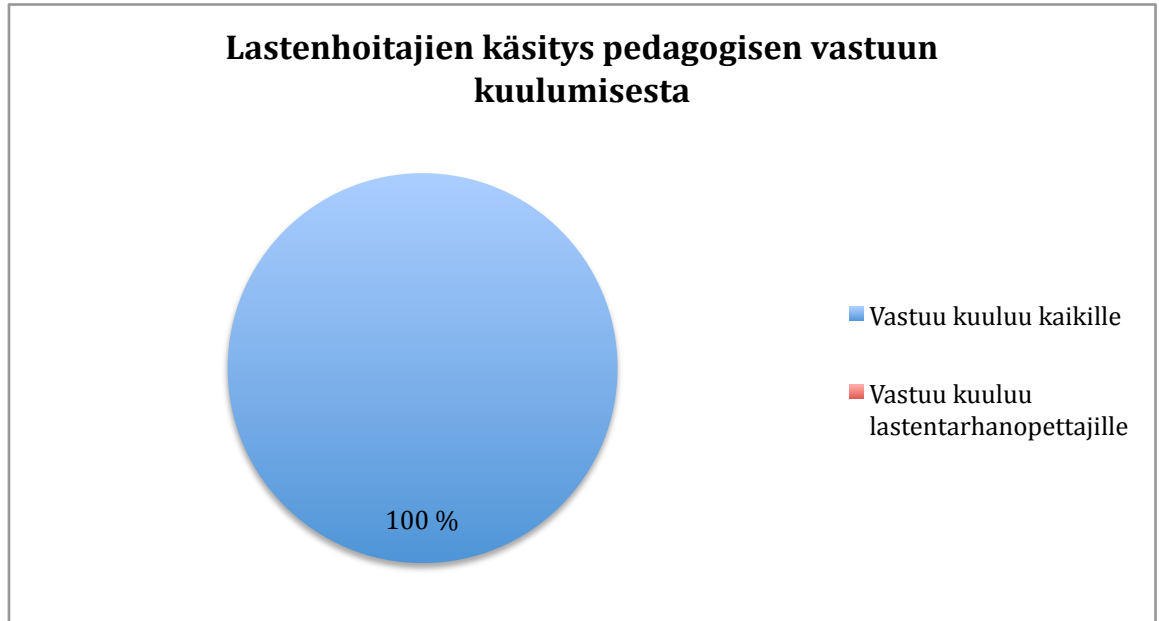
Kasvattajista yhteensä 6 eli 43% kertoo, että korimenetelmä helpottaa heidän työtään iltaisin. Heistä 4 on lastenhoitajia ja 2 lastentarhanopettajia. Heistä 5 käyttää menetelmää 3-5 kertaa viikossa eli suurimmaksi osaksi se, että korimenetelmän koetaan helpottavan työtä tarkoittaa sitä, että menetelmää käytetään useammin.

Kasvattajat saivat myös kertoa ilta-ajan pedagogisen toiminnan toteuttamiseen ratkaisuehdotuksia. Ratkaisuehdotuksiksi kerrottiin seuraavat asiat: Ryhmään tulisi lisätä yksi henkilö lisää, jos ilta on haastava; dokumentointiin panostaminen ja vanhemmille näkyväksi tekeminen – kun joutuu kirjaamaan tekemisen, niin se tulee myös tehtyä; kun ryhmässä on kaksi lastentarhanopettajaa, toinen voisi olla töissä klo 18 saakka, jolloin illassa olisi kaksi aikuista ja toiminta olisi mahdollista jakaa; iltavuoroissa olevien työntekijöiden yhteistyö ja etukäteissuunnittelu voisi helpottaa toiminnan toteutumista varsinkin, kun lapsia tulee eri ryhmistä ja viikonloppuisin myös eri päiväkodeista; korien käyttö – jokaisen korin tulisi aina olla siinä kunnossa, että siellä on selvät ohjeet ja toiminta, jonka pystyy toteuttamaan.

6.7 Tulokset lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien eroista

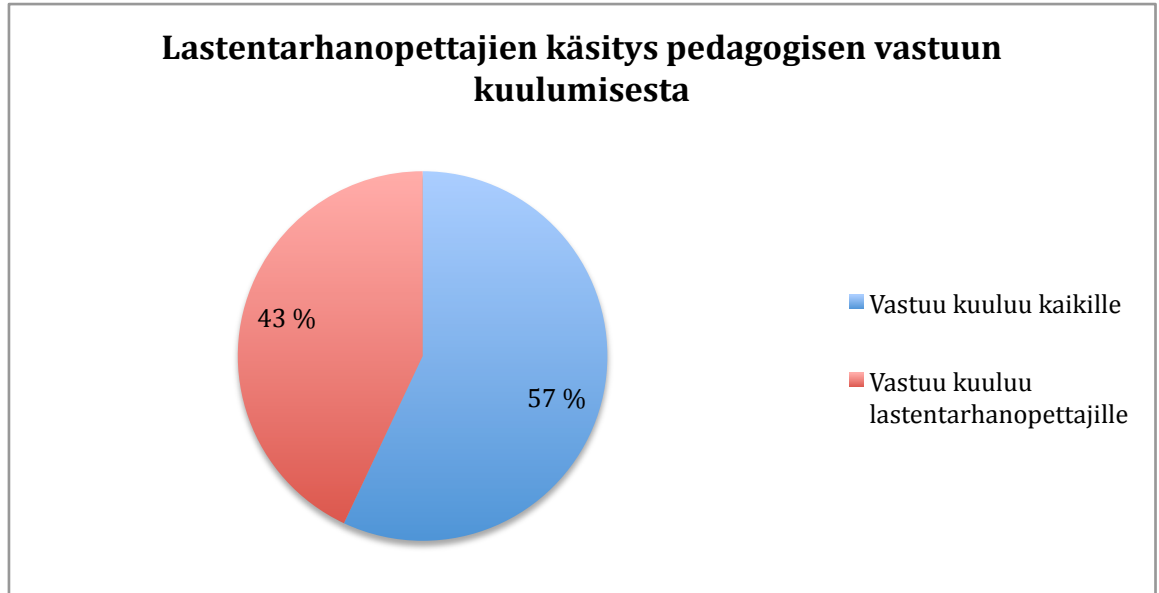
Hoitajista 57% käyttää korimenetelmää 1-2 kertaa viikossa ja 43% käyttää menetelmää 3-5 kertaa viikossa. Lastentarhanopettajista 43% käyttää menetelmää 1-2 kertaa viikossa ja 57% taas 3-5 kertaa viikossa. Lastentarhanopettajat kokevat myös saaneensa paremmin ohjeistusta korien käyttöön kuin lastenhoitajat. Lastentarhanopettajat kokevat myös saaneensa vaikuttaa korien käyttöön enemmän kuin lastenhoitajat.

Kaikkien lastenhoitajien mielestä lain mukaan vastuu pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja järjestämisestä kuuluu kaikille kasvattajille (Kuvio 12).

Kuvio 12. Pedagogisen vastuun kuuluminen lastenhoitajien mielestä.

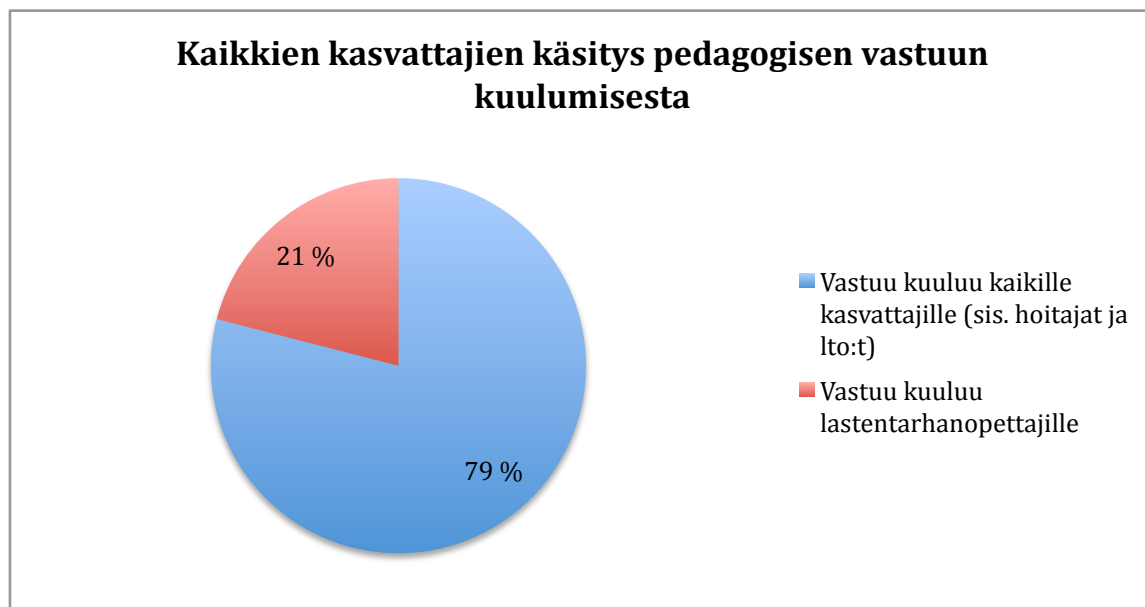
Lastentarhanopettajista 57% sanoo, että vastuu kuuluu kaikille ja 43% sanoo, että vastuu kuuluu lastentarhanopettajalle (Kuvio 13).

Kuvio 13. Pedagogisen vastuun kuuluminen lastentarhanopettajien mielestä.

Kuten jo kappaleessa 6.2. todettiin, kokonaisuudessaan 79% kaikista 14:sta kasvattajasta on sitä mieltä, että lain mukaan pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja järjestämisen vastuu kuuluu kaikille ja vain 21% kokee sen kuuluvan

lastentarhanopettajille (Kuvio 14). Nämä 21% eli kolme kasvattajaa ovat kaikki lastentarhanopettajia. Nämä kolme lastentarhanopettajaa ovat ainoita vastaajista, jotka kokevat, ettei ”kaikki tehtävät kuulu kaikille” ja ovat erotelleet vastuun pedagogisesta toiminnasta kuuluvan nimenomaan lastentarhanopettajalle eikä lastenhoitajille.

Kuvio 14. Käsitys vastuun jakautumisesta kaikkien kasvattajien kesken.

Voisi siis tulkita, että lastentarhanopettajat ovat hieman paremmin tietoisia pedagogisen vastuun jakautumisesta, mutta kuitenkin eivät tarpeeksi, sillä vain 21% osasi sen valita kuuluvaksi lastentarhanopettajan vastuulle.

Kaikki lastentarhanopettajat olivat valinneet uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin liittyväksi pedagogisen painottumisen, kun lastenhoitajista tämän oli valinnut vain 43%. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoittavuuden oli valinnut yksi lastentarhanopettaja enemmän verrattuna hoitajiin, vaikkakin kokonaisuudessaan perusteiden velvoittavuuden oli osannut valita vain melko vähäinen määrä, eli 37% kaikista kasvattajista.

7 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO JA POHDINTA

7.1 Tutkimuksen tulosten yhteenveto

Kyselyn tuloksissa tuli ilmi, että suurin osa vastaajista toimii lapsilähtöisesti ja osaa ottaa ainakin jonkin verran huomioon lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa korimenetelmää käytettäessä. Lapsilähtöisyydestä kertoi myös se, että suurin osa kasvattajista antaa lasten ajoittain valita mitä koria lapsi käyttää. Se viestii siitä, että lapsia kuunnellaan eikä mennä ainoastaan kasvattajan päätöksien mukaan. Avointen kysymysten vastaukset kertovat myös, että kasvattajat pohtivat lapsilähtöisesti korian käyttämistä. Nimenomaan esimerkiksi lapsen ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet olivat lueteltuina kasvattajien vastauksissa, mikä kertoo lapsilähtöisestä ajattelusta koreja käytettäessä. Korimenetelmä on nimenomaan kehitetty työtavaksi, jonka tarkoitus on vastata nimenomaan lapsen tarpeisiin ja samalla helpottaa myös kasvattajien työtä, joten on positiivinen tulos, että kasvattajista lähemmäs 90% antaa ajoittain myös lapsen vaikuttaa siihen, mitä koria lapsi käyttää.

Osa kasvattajista kuitenkin painotti vastauksissaan päiväkodin suunnitelmaa ja ”kaikkia koreja kaikille” –ajatusta. Voikin olla, että tiukkaan ennalta suunniteltu ohjelma vie hieman tilaa lapsilähtöisyydeltä ja tilanteen mukaiselta toiminnalta. ”Kaikille lapsille kaikkia koreja” –ajatus on toisaalta tasapuolinen, mutta toisaalta taas eri lapset tarvitsevat harjoitusta eri asioissa, jolloin yksilöllisyys on perusteltua. Lasten yksilöllinen tunteminen on sitä, että tunnistetaan jokaisella lapsella olevan henkilökohtaiset tarpeet, mielenkiinnonkohteet, taidot, kieli, temperamentti, aiemmat kokemukset sekä tausta (Gullo 2006, 61).

Lasten ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet ohjaavat varhaiskasvatuksessa käytettävien työtapojen valintaa. Lisäksi niitä ohjaavat myös varhaiskasvatukselle asetetut tehtävät sekä tavoitteet. Ammattitaitoa vaaditaan siihen, että osaa tulkita ja tunnistaa lapsista lähteviä aloitteita ja tunnetiloja ja sitä kautta muuttaa ja suunnata omaa toimintaansa kasvattajana. (Opetushallitus 2016a, 38.)

Haasteellista on kuitenkin lapsen henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien mielessä pitäminen, sillä 64% kasvattajista kokee, etteivät he joiltakin osin pysty ottamaan lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja tavoitteita

huomioon. Tulos myötäilee myös Marjatta Kallialan ajatuksia. Kalliala (2012, 111-112) kyseenalaistaa onko arjen tilanteissa mahdollista, että ryhmän aikuinen kantaa mielessään kaikkien lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien sisältöjä. Hänen mukaansa lapsen yksilöllinen kohtaaminen on mahdollista pitkin päivää, mutta vuorovaikutustilanteet eivät saisi olla riippuvaisia siitä, mitä lapsesta on kirjoitettu.

Käytännössä aikuisen tulee pystyä toimimaan hetkessä ilman, että hän ehtii punnitsemaan jokaisen varhaiskasvatussuunnitelman yksilöllisiä tavoitteita eikä konkreettisissa vuorovaikutustilanteissa voi ruveta selaamaan mielessään varhaiskasvatussuunnitelmien sisältöjä, jotta voisi perustaa toimintansa kirjoitettujen tietojen pohjalle. Kuitenkin yksilöllinen ja lapsilähtöinen toiminta on riippuvainen jokaisen lapsen henkilökohtaisista tarpeista, jotka ovat varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjattuina. Vaikka varhaiskasvatussuunnitelmaa ei pystyisi kokonaisuudessaan pitämään mielessään koko aikaa, on kuitenkin tärkeää, että lasten yksilölliset tarpeet ovat jokaisen kasvattajan tiedossa. (Kalliala 2012, 112-113.) Hyvä opetus lähtee siitä, että tunnetaan oppijat – millaisia he ovat kehitykseltään, henkilökohtaisilta tarpeiltaan ja kulttuuriltaan (Gullo 2006, 61).

Tutkimuksen tuloksista päätellen henkilöstö saattaisi siis kaivata enemmän perehdyttämistä siihen, miten yksilöllisyyttä ja lapsilähtöisyyttä korien kanssa voisi toteuttaa arjessa lasten kanssa. Jotta korimenetelmä olisi toimiva sekä lasten että aikuisten kannalta, pitäisi perehdytykseen ja ohjeistamiseen panostaa enemmän, jotta kaikki kokisivat olevansa tietoisia miksi ja miten menetelmä toimii. Voidaan myös todeta, että on liikaa, jos yhteensä 42% - eli melkein puolet kasvattajista, on sitä mieltä, että ohjeistusta saisi olla enemmän.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikan ymmärryksessä nousi jonkin verran ristiriitoja. Se, etteivät kaikki kasvattajat osanneet määritellä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, on itsessään jo melko huolestuttavaa. Monivalintakysymyksistä päätellen kasvattajat tietävät pedagogiikan olevan oleellinen asia, mutta avoimeen kysymykseen vastaamatta jättäminen viestii jostain muusta. Sen tiedetään olevan ammatin keskeinen asia, koska se osataan useimmiten valita annetuista valmiista vaihtoehdoista, mutta avoin kysymys paljastaa, etteivät kaikki kasvattajat osakaan määritellä termiä. Miten siis voi tehdä työtä pedagogisesti, jos ei tiedä, mitä se oikeasti tarkoittaa? Kaikkien työtapojen, joita varhaiskasvatuksessa käytetään, tulee tukea lapsen kehitystä sekä oppimista ja ne on pystyttävä perustelemaan pedagogisesti (Opetushallitus 2016a, 28).

Koska vain 64% oli valinnut pedagogiikan painottamisen korostuvan uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja vain 71% oli sitä mieltä, että pedagogisesti painottunut varhaiskasvatus liittyy uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, olisi pedagogiikkaa painotettava yksikön toiminnassa enemmän ja koulutettava henkilökuntaa pedagogisesta varhaiskasvatuksesta ja sen merkityksestä.

Tulosta ei kuitenkaan voida suoraan lukea niin, etteivätkö kasvattajat toimisi hyvin ja olisi hyviä työssään. Esimerkiksi he, jotka eivät olleet määritelleet pedagogiikan käsitettä, saattavat silti tiedostamattaan toimia työssään pedagogisella tavalla. Jo aiemmin kappaleessa 6.5. todettiin kolmen lastenhoitajan olevan enemmän motivoituneita ja sitoutuneita korimenetelmän käyttöön kuin muut hoitajat ja kaksi heistä ei ollut osannut määritellä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ollenkaan ja yksi melko niukasti. Tämä siis tarkoittaa sitä, että he joilla oli itse termin määrittelyssä vaikeuksia, ovat kuitenkin menetelmän käytössä motivoituneimpia ja sitoutuneimpia. Tässä mielessä korimenetelmä on ollut hyvin toimiva ja toiminut nimenomaan pedagogisen varhaiskasvatuksen välineenä onnistuneesti.

Tämä tulos ei kuitenkaan sulje pois sitä, että pedagogiikan käsitettä ja sen sisältöä tulisi käydä kasvattajien kesken läpi. Varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara on ammattitaitoinen henkilökunta, joka pystyy soveltamaan teoretietoa käytännön tilanteisiin erilaisten menetelmien kautta, jotka soveltuvat lapsille (Järvinen ym. 2009, 125).

Virolainen (2006, 223-224) jakaa varhaiskasvatukseen liittyvän osaamisen kasvatustietoon, pedagogiseen osaamiseen, hoito-osaamiseen ja hiljaiseen tietoon. Hiljaisella tiedolla Virolainen tarkoittaa sellaista tietoa, joka ei kerry niinkään koulutuksen kautta vaan tulee työn mukana. Hiljaiseen tietoon liittyy Virolaisen mukaan yleensä kokemus siitä, että se on vaikea jakaa työyhteisölle ja pukea sanoiksi. Hänen mukaansa on tyypillistä, että hiljaista tietoa omaava osaa toimia tilanteessa tavoitteen mukaisesti, muttei välttämättä pysty välittämään tietoa verbaalisesti. Voisiko siis kyselyssä ilmi tulleessa pedagogisen toiminnan määrittelyn puutteessa olla kyse siitä, että työn pedagogiikka ja sen toteuttaminen on vakiintunut niin sanotusti hiljaiseksi tiedoksi, jonka mukaan toimitaan, muttei osata sanoa sitä ääneen tai määritellä sen tarkemmin? Suurin osa kasvattajista kuitenkin osasi myös määritellä pedagogiikan käsitteen ja kertoa sen sisällöstä, kuten kappaleesta 6.2. tulee ilmi.

Velvoittavuus on yksi uuden valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden suurin muutos verrattuna vanhaan ohjeelliseen perusteisiin. Kasvattajista vain vähäinen määrä osasi valita velvoittavuuden listauksesta, missä piti valita asioita, jotka liittyvät uuteen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Kyselystä tulee ilmi, että kasvattajat toimivat useimmiten lapsilähtöisesti, mutta monet ovat kuitenkin sitä mieltä, että lapsen mielipidettä ei oteta huomioon esimerkiksi lapsen omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä. Koska jo laki sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavat henkilökuntaa ottamaan lapsen mielipiteen huomioon, on ehdottoman tärkeää, että kasvattajat ottavat perusteiden velvoittavuuden tosissaan ja osaksi omaa työtään kasvattajina.

Niin kuin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin todetaan, on kasvattajien velvollisuus löytää sopivat keinot kuulla ja saada selville lapsen oma mielipide – lapsen ikä ei saisi olla esteenä lapsen osallisuudelle. Perusteissa sanotaan myös, että lapsen toiveet sekä mielipiteet tulee selvittää ja sitä kautta huomioida lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Opetushallitus 2016a, 10.) Jotta kappaleessa 3. sekä 3.3. käsiteltyä lasten toimijuutta edistetään, tulee lasten mielipiteet ottaa huomioon.

Kappaleessa 6.3. käsitellyistä kasvattajien vastauksista uuden ja vanhan varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden eroista (Taulukko 4) voi päätellä, että osa kasvattajista on paremmin selvillä muutoksista ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman painotuksista. Koska jopa kolme kasvattajaa ei ollut osannut nimetä yhtäkään eroavaisuutta, tulee perusteita ehdottomasti käsitellä työyhteisössä lisää ja painottaa sen tuomia muutoksia ja velvoittavuutta. Tämän tutkimuksen tuloksia arvioidessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, etteivät kasvattajat voi heti sisäistää uusien perusteiden tuomia muutoksia kokonaisuudessaan ja niiden läpikäynti vie aikaa.

On myös mielenkiintoista, että avoimien ja monivalintakysymysten vastauksista voi nähdä eroavaisuuksia. Monivalintakysymyksessä esimerkiksi laaja-alaisen osaamisen oli valinnut liittyväksi uuteen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 6 kasvattajaa (Taulukko 3.), kun taas avoimessa vastauksessa sen oli maininnut vain kolme (Taulukko 4.). Avoimeen kysymykseen eroksi velvoittavuuden oli maininnut vain kaksi vastaajaa (Taulukko 4.), kun monivalinnoista taas sen oli valinnut yhteensä 5 vastaajaa (Taulukko 3.). Joko eroja ja muutoksia ei siis vielä sisäistetä täysin tai toisaalta voisi ajatella, että vastaajat eivät ole välttämättä avoimissa kysymyksissä maininneet kaikkia mahdollisia kokemiaan eroja, koska ne ovat jo valintakysymyksessä valmiiksi valittuina liittyvän uuteen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Kuten jo aikaisemmin luvussa 6.4. mainittiin, kasvattajien motivaatiossa ja sitoutumisessa on jonkin verran eroja. Jos motivaatiota mitataan pelkästään käyttöiheyden perusteella, puolet kaikista kasvattajista on enemmän motivoituneita ja sitoutuneita menetelmän käyttöön. Jotta kasvattaja voi kehittyä, on hänen osattava arvioida omia toimintatapojaan ja muuttamaan niitä tarvittaessa. Uuden oppiminen työntekijänä kehittymisessä on oleellista. Koska sekä varhaiskasvatukseen sekä lapsen kehitykseen liittyvä tutkimus edistyy koko ajan ja uutta tietoa tulee paljon, on kasvattajan pidettävä omaan ammattiinsa liittyvä kasvatustaito ajantasaisena ja opittava käyttämään uusia työvälineitä ja toimintatapoja. Samalla on myös muistettava, ettei kukaan kasvattaja voi koskaan olla täysin oppinut. Jotta voi oppia ja kehittyä, tarvitaan keskeneräisyyttä, jonka voi nähdä mahdollisuutena oppimiseen. (Koivunen 2009, 146-147.)

Kuvioiden 8. ja 9. perusteella voitaisiin muodostaa esimerkiksi seuraavanlainen päätelmien ketju: Kun kasvattaja kokee saaneensa tarpeeksi ohjeistusta, hän kokee korimenetelmän käytön mielekkäänä ja kokee osaavansa soveltaa menetelmää lasten yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Silloin hän myös käyttää menetelmää tiheämmin ja kokee sen olevan hyödyksi omassa työssään. Ihanteellista olisikin, että kaikki kasvattajat saataisiin taulukon 8. violetin palkin mukaisiksi käyttäjiksi, jolloin menetelmä on mielekästä, sitä käytetään usein, sitä osataan soveltaa lapsien henkilökohtaisten tarpeiden mukaan ja lisäksi sen koetaan helpottavan omaa työtä. Tarkkaa syy-seuraus suhdetta ei voi tämän tutkimuksen perusteella kuitenkaan sanoa, mutta yllä oleva esimerkki voisi olla yksi esimerkki, joka havainnollistaa sitä, mihin tulisi pyrkiä. Tämän päätelmän perusteella muun muassa ohjeistuksen määrän lisääminen saattaisi siis lisätä motivaation kasvamista ja korimenetelmän suosiota kasvattajien keskuudessa. Varhaiskasvatuksen piirissä olevalla lapsella on oikeus jaksavaan, motivoituneeseen ja ammattitaitoiseen työntekijään, joka voi hyvin (Mikkola & Nivalainen 2009, 84).

Tämän tutkimuksen perusteella on todettava, että korimenetelmä ei ole jostain syystä täysin saavuttanut suosiota kasvattajien joukossa kasvatuksen välineenä, koska kuten taulukoissa 8. ja 9. todettiin, vain vähän alle puolet kaikista kasvattajista tarttuu menetelmän käyttöön mielellään. Oman työnsä kehittäminen vaatii kasvattajilta suurta panosta ja omistautumista samoin kuin uuden työmenetelmän omaksuminen vaatii jokaisen kasvattajan omaa kasvua (Opas 2013, 162). On kuitenkin positiivista, että niinkin suuri osa kuin puolet kasvattajista, käyttää menetelmää 3-5 kertaa viikossa eli selkeästi useammin kuin toinen puolisko.

Tulokset kertovat, että lastentarhanopettajat käyttävät menetelmää hieman useammin kuin lastenhoitajat, mutta taas kuviossa 8. todetuista viidestä motivoituneimmasta ja taitavasta menetelmän käyttäjästä (taulukossa 8. violetilla värillä), kolme on lastenhoitajaa kaksi lastentarhanopettajaa.

Kasvattajien vastaukset pedagogisen toiminnan järjestämisestä ja suunnittelusta (Kuviot 12. ja 13.) paljastavat, että ammattiryhmien väliset erot ovat hieman hämärtyneet ja yksikössä on vallalla ”kaikki kuuluu kaikille” –ajattelu, mikä todettiin jo aikaisemmin kappaleessa 6.2. Kokonaisuudessaan vain kolme kasvattajaa on osannut kyselyssä erotella lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien eroja, mitä tulee vastuuseen pedagogiikasta sekä toiminnan suunnittelusta. Tästä voidaan päätellä, ettei ammattikuntien välisiä eroja ja vastuualueita osata aivan täysin erottaa kasvattajien keskuudessa. Toisaalta ”kaikki kuuluu kaikille” -ajattelu voi merkitä kasvattajille myös sitä, että kaikki arkiset päiväkodin toimet kuuluvat kaikille.

Jotta varhaiskasvatustoiminta toimii joustavasti, tarvitaan moniammatillista osaamista. Työntekijöiden on tärkeää ymmärtää oma erityisosaamisensa ja oman asiantuntijuutensa vahvuudet. (Järvinen ym. 2009, 95; Virolainen 2006, 224.) Virolainen (2006, 225) toteaa, että ammattiryhmien rajojen hämärtyminen ei ole välttämättä hyödyllistä millekään ammattiryhmälle. Virolaisen mukaan moniammatillisuus on etu, mutta samalla se muistuttaa myös erityisosaamisen merkityksestä. Virolainen sanoo, että moniammatillinen työskentely mahdollistaa kaikkien kasvattajien näkökulmien huomioon ottamisen, mutta samalla varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi uskaltaa nostaa esille se erityisosaaminen, jota eri ammattiryhmillä on tarjota.

Lastenhoitajien tehtävässä toimivien käsitys pedagogiikasta sekä varhaiskasvatussuunnitelman uusista muutoksista ja eroista oli heikompaa kuin lastentarhanopettajien. Tämän voi päätellä esimerkiksi siitä, että he 21%, jotka olivat määritelleet pedagogisen vastuun kuuluvan lastentarhanopettajille, ovat kaikki lastentarhanopettajia (Kuvio 14). Myös kappaleessa 6.2. todettiin, että kolme kasvattajaa ei osannut määritellä pedagogista varhaiskasvatusta ollenkaan ja he kaikki ovat koulutukseltaan lastenhoitajia. Heillä työkokemusta alalla on yli 11 vuotta, joten kauemmin työelämässä olleet ovat tämän tuloksen perusteella hieman heikommin ajan tasalla pedagogiikan määritelmästä kuin 10 vuotta tai alle 10 vuotta työkokemusta omaavat.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen laadun arviointi perustuu ensisijaisesti tutkimuksen kokonaisarviointiin (Ronkainen ym. 2011, 139). Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen tarkkuutta sekä luotettavuutta ja validiteetilla pätevyyttä eli sitä, miten hyvin tutkimus kuvaa sitä ilmiötä, jota tutkitaan. Usein tutkimuksen laadusta puhuttaessa ei kuitenkaan tarvitse erotella näitä kahta tekijää vaan voidaan puhua yksinkertaisesti tutkimuksen laadusta tai luotettavuudesta. (Ronkainen ym. 2011, 129-131.)

Vastausprosentti tämän tutkimuksen kyselyyn oli kokonaisuudessaan 70%, mikä laskee tutkimuksen luotettavuutta jonkin verran. Tutkimusotos on niin pieni ja se keskittyy yhden yksikön henkilökuntaan, joten se ei ole kovinkaan luotettavasti laajasti yleistettävissä. Kuitenkin voisi ajatella, että tutkimuksen tulos kertoo melko hyvin tämän yksikön tietotaidosta tutkittavia asioita kohtaan, vaikka tutkimuksessa syntyi katoa jonkin verran. Kadolla tarkoitetaan sitä suhdetta, joka syntyy vastaamatta jättäneistä verrattuna siihen ryhmään, kelle kysely on lähetetty (Ronkainen ym. 2011, 149). Kato syntyi tämän tutkimuksen kohdalla kuuden lastenhoitajan puuttuvista vastauksista. Kadosta huolimatta tutkimus antaa tietoa siitä, mistä tietoa tutkimuskysymyksillä pyrittiin saamaan. Tutkimus osoittaa kehityksen kohtia sekä myös positiivisia löytöjä esimerkiksi lapsilähtöisestä ajattelusta korimenetelmää käytettäessä.

Tutkimuksen luotettavuutta olisi lisännyt ehdottomasti toisen tutkimusmenetelmän käyttäminen kyselyn lisäksi. Esimerkiksi havainnoinnin lisäämisellä osaksi tutkimusta, olisi saatu hyvää ja arvokasta tietoa lapsilähtöisyyden toteutumisesta arjessa korimenetelmää käytettäessä. Kuitenkin, kuten jo aikaisemmin todettiin, olisi lisämenetelmät olleet liian laajoja yhden ihmisen opinnäytetyöhön. Se ei kuitenkaan poissulje sitä, että havainnoinnista olisi ollut varmasti hyötyä.

Aiheesta ei ole aikaisempaa tutkimustietoa, sillä uudet valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta tehdyt varhaiskasvatussuunnitelmat on vasta otettu käyttöön samana syksynä, kun tämä opinnäytetyö julkaistaan. Kaikki tutkimuksessa ilmi tullut tieto on uutta ja perustuu kyselyyn vastanneiden kasvattajien vastauksiin.

7.3 Tutkimuksen eettisyys ja onnistuminen

Kyselyn vastaukset tulivat näkyville vain tutkijalle eli minulle. Koska tutkimusotos on todella pieni ja halutaan välttää tilannetta, jossa kyselyyn vastanneet voidaan millään tavalla tunnistaa, kukaan muu kuin tutkija, ei näe kasvattajien antamia vastauksia. Koska tutkimukseen vastanneet henkilöt muodostavat yhdessä työyhteisön, on myös siksi tärkeää, ettei vastaajia voida millään tavalla tunnistaa. Sen takia esimerkiksi moniakaan suoria lainauksia ei ole käytetty, jottei kenenkään henkilökohtaisesti muotoilema vastaus ole henkilöitävissä. Tutkijan kannalta tämä aiheutti paljon eettistä pohdintaa - miten saada vastaukset muuttumattomina tutkimustuloksiin niin, ettei niistä poisteta tai niihin lisätä mitään, mutta kuitenkin muokataan sen verran, etteivät ne ole tunnistettavissa?

Ronkainen (ym. 2011, 131) sanoo, että on nimenomaan pidettävä huolta siitä, ettei tutkijan omat käsitykset tai omat tulkinnat niin sanotusti kävele aineiston tai tutkittavana olevien ihmisten ylitse, koska kaikki aineisto on vain tutkijan käsittelemää. Tästä olen tutkijana ollut koko ajan tietoinen ja pyrkinyt lukemaan tuloksia mahdollisimman objektiivisesti ja tekemättä tulkintoja. Uskon, että minua on edesauttanut tässä se, etten ole esimerkiksi työsuhteessa kyseiseen päiväkotiin vaan olen yhteydessä sinne ainoastaan tämän opinnäytetyön kautta. Olen siis täysin ulkopuolinen henkilö eikä päiväkodin henkilökunta ole minulle tuttua. Jos olisin osa työyhteisöä, tulkintoja olisi saattanut syntyä helpommin. Olen kuitenkin pyrkinyt tulkitsemaan tutkimuksen tuloksia aiemmassa pohdintakappaleessa, jossa olen tuonut ilmi mahdollisia syy-seuraus suhteita, joita olen päätellyt tutkimustulosten perusteella.

Toimeksiantaja oli tutkimukseen tyytyväinen ja koki sen hyödylliseksi tulevaisuutta ajatellen. Yksikön johtaja koki tutkimuksen onnistuneeksi ja osaa nyt hahmottaa paremmin, minkälaisilla painotuksilla pedagogiikasta ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteista tulee järjestää lisää koulutuksia. Itselleni opinnäytetyön tekeminen oli erittäin hyödyllinen ja mielenkiintoinen prosessi. Uuteen valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin tutustuminen on avainasia lastentarhanopettajan työssä, joten sen läpi käyminen perusteellisesti osana opinnäytetyöni teoriapohjaa, on ollut todella hyödyllistä.

Tutkimuksen tekeminen on ollut kaikin puolin haasteellista ja samalla mielenkiintoista. Ensimmäisenä suurimpana haasteena koin tutkimuksessa käytettävän kyselyn

laatimisen, johon kului paljon aikaa ja jäsentelyä, jotta kyselyn kysymykset saatiin muotoon, jossa ne keräisivät vastauksia mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiä ajatellen. Toinen ja ehdottomasti opinnäytetyöni suurin ja aikaa vievin haaste, oli kyselyn vastausten purkaminen ja tulosten kokoaminen ja niiden avulla tutkimuskysymyksiin vastausten löytäminen.

Koska tämän kyselytutkimuksen toteuttamisesta eli kevästä 2017 on jo kulunut aikaa, voitaisiin jatkotutkimuksena tehdä saman päiväkodin samoille kasvattajille uusi kyselytutkimus, jossa selvitettäisiin, onko nyt ajan kuluessa ja uuden varhaiskasvatussuunnitelman tullessa konkreettisesti käyttöön, kasvattajien tietotaito aiheesta lisääntynyt. Uuden tutkimuksen pohjana toimisi tämä jo tehty tutkimus. Uusi tutkimus samalle henkilökunnalle ja samoille kasvattajille olisi hyvä mittari siitä, onko kehitystä tapahtunut oikeaan suuntaan.

LÄHTEET

Alasuutari, M. & Karila, K. 2009. Lapsuuden ja lapsen tulkinnat lapsikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Teoksessa Alanen, L. & Karila, K. (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino, 70-88.

Asetus lasten päivähoidosta. 1973/239. Annettu 16.3.1973. Viitattu 27.1.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kelpoisuus>

Edwards, A. & Knight, P. 1994. Effective Early Years Education. Teaching Young Children. Buckingham. Philadelphia: Open University Press.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tallinna: Vastapaino.

Gullo, D. 2006. K Today. Teaching and Learning in the Kindergarten year. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi

Heikka, J., Hujala, E., Turja, E. & Fonsén, E. 2011. Lapsikohtainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 54-66.

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.

Hujala, E., Valpas, A., Roos, P. & Vlasov, J. 2016. The Success Story of Finnish Early Childhood Education. Vertikal Oy.

Hytönen, J. 2007. Lapsikeskeisen kasvatuksen ydinkysymyksiä. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kalliala, M. 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Yliopistopaino.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa. Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Karlsson, L. 2005. Tie osallisuuteen. Osallisuus yhdessä lasten kanssa. Teoksessa Stenius, T. & Karlsson, L. (toim.) Yhdessä lasten kanssa - seikkailu osallisuuteen. Mannerheimin

- lastensuojeluliitto. Viitattu 04.07.2017.
http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Julkaisut/Stenius_Karlsson_Yhdessalastenkanssa.pdf
- Kaskela, M. & Krongvist, E. 2007. Niin ainutlaatuinen - Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tampere. Viitattu 29.9.2017.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110190/URN_ISBN_978-952-245-819-3.pdf?sequence=1
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Korppi, M. & Latvala, J. 2010. Osallistava vuorovaikutuksen malli lasten osallisuuden mahdollistajana. Varhaiskasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Krongvist, E-L. & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt. Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOYpro.
- Kuokkanen, H. 2006. Kasvatus ja varhaiskasvatus. Teoksessa Häkkä A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (toim.) Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja lapsen kasvattajana. Helsinki: Edita Prima, 9-64.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 272/2005. Annettu 29.4.2005. Saatavilla sähköisesti osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>
- Lehtonen, T. & Ylönen, T. 2014. Opinnäytetyö. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka vuorohoidossa. Viitattu 5.11.2016
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74550/Lehtonen_Tuula_Ylonen_Tiina.pdf?sequence=1
- Manka, M-L. 2011. Työn ilo. Helsinki: WSOYpro.
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Saarijärven Offset Oy.
- Nummenmaa, A.R. 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorianmuodostuksessa. Teoksessa Karila, K., Kinos, J. & Virtainen, J. (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus, 25-39.
- Opas, M. 2013. Yhteisöllinen kasvattajatiimi. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 141-159.
- Opetushallitus 2016a. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 1.11.2017
http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Opetushallitus 2016b. Artikkelin ”Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet päätetty”. Opetushallituksen lehdistötiedote 18.10.2016. Viitattu 6.11.2016. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/103/0/uudet_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_paatetty

Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Helsinki: Tammi.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindholm-Ylänen, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro.

STAKES. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Viitattu 2.2.2017. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf>

Turja, L. 2012. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 41-53.

Turku 2015. Vuorohoidon linjaukset Turun kaupungin päivähoitossa. Viitattu 3.11.2016. http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/vuorohoidon_linjaukset_1.pdf

THL 2016. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 6.11.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/suunnitelmat/lapsen-varhaiskasvatussuunnitelma-vasu>

Varhaiskasvatuslaki 1973/36. Annettu 19.1.1973. Viitattu 30.10.2016. Saatavilla sähköisesti osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Vastamäki, J. 2015. Kyselylomaketutkimus: Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. 2015. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-132.

Virolainen, A. 2006. Varhaiskasvatus työympäristönä. Teoksessa Häkkä A., Kuokkanen H. & Virolainen A. (toim.) Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja lapsen kasvattajana. Helsinki: Edita Prima, 213-228.

Kysely

Hei,

opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa ja valmistun sosionomiksi sekä lastentarhanopettajaksi ensi jouluna. Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, jota teen yhteistyössä XXXXX päivähoitoyksikön kanssa. Kysely koskee päivähoitoyksikössänne käytössä olevaa korimenetelmää sekä uutta 1.8.2017 käyttöön otettavaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2016). Kyselyn tulokset näkee ainoastaan tutkija ja päiväkotinne toimitetaan ainoastaan koonti vastausten perusteella. Vastausten perusteella ei henkilöidä vastaajia vaan tarkoituksena on kartoittaa kokonaiskuvaa.

Kyselyyn vastaamalla annat arvokasta tietoa päiväkotinne kehitystarpeista sekä autat opinnäytetyötäni valmistumaan.

Kiitos paljon vastauksistasi ja mukavaa työpäivän jatkoa!

Jos Sinulla ilmeni jotakin kysyttävää kyselystä tai opinnäytetyöstäni, otathan yhteyttä minuun sähköpostitse!

Ystävällisin terveisin,

Sini Paukkunen

sini.paukkunen@edu.turkuamk.fi

Vastausvaihtoehdot:

- 1 SAMAA MIELTÄ
- 2 OSITTAIN SAMAA MIELTÄ
- 3 OSITTAIN ERI MIELTÄ
- 4 ERI MIELTÄ

1. Perustiedot

- 1. Ikä
- 2. Valmistumisvuosi
- 3. Työnkuvasi: LTO LASTENHOITAJA
- 4. Työvuodet alalla (merkkää vuosissa):
- 5. Työvuodet tässä päivähoitoyksikössä:

2. Korimenetelmä

- 6. Mitkä asiat vaikuttavat siihen minkä korin valitset kellekin lapselle?
AVOIN
- 7. Osaan soveltaa koreja lapsien yksilöllisten tarpeiden mukaisiksi 1234
- 8. Kun käytän korimenetelmää, pystyn ottamaan lapsen henkilökohtaisen vasun ja sinne asetetut lapsen yksilölliset tavoitteet sekä tarpeet huomioon 1234
- 9. Kasvattaja päättää mitä koreja kenenkin lapsen kanssa käytetään 1234
- 10. Annan ajoittain myös lapsen päättää mitä koria hän haluaa käyttää 1234
- 11. Yksilöllisyyden huomioiminen korimenetelmää käytettäessä on haastavaa 1234
- 12. On tärkeää ottaa huomioon lapsen sen hetkiset kiinnostuksen kohteet koria valitessa 1234

3. Korimenetelmän käyttö

- 13. Kuinka paljon keskimäärin hyödynnät olemassa olevaa korimenetelmää viikossa?
  - 1. En ollenkaan
  - 2. 1-2 krt/vk
  - 3. 3-5krt/vk

4. 6-10 krt/vk
5. Yli 10 kertaa viikossa

14. Mihin vuorokauden aikaan käytät koreja lasten kanssa eniten?

1. Aamuisin
2. Aamupäivällä
3. Iltapäivällä
4. Iltaisin klo 18 jälkeen
5. En käytä korimenetelmää

15. Olen saanut tarpeeksi ohjeistusta korien käyttöön	1234
16. Lapset hyötyvät korimenetelmän käytöstä	1234
17. Korimenetelmä helpottaa työtäni	1234
18. Korimenetelmän käyttäminen hankaloittaa työtäni	1234
19. Korimenetelmän käytön tarkoitus on minulle epäselvää	1234
20. Olen saanut vaikuttaa korimenetelmään esim. suunnittelun muodossa	1234
21. Tartun mielelläni korimenetelmän käyttämiseen lasten kanssa	1234

22. Korien käytössä on haasteita. 1234

Jos olet samaa mieltä tai osittain samaa mieltä, niin kerro tarkemmin kokemistasi haasteista: *Jos olit eri mieltä tai osittain eri mieltä, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen AVOIN*

23. Kerro vapaasti minkä takia Sinun mielestäsi korimenetelmää käytetään?
AVOIN

24. Kuinka usein käytät korimenetelmää ollessasi iltavuorossa?

- a. Joka iltavuorossa
- b. Melko usein, noin joka toisessa iltavuorossani
- c. Silloin tällöin, noin yhtenä iltana viidestä illasta
- d. Harvemmin kuin yhtenä iltana viidestä illasta
- e. En käytä korimenetelmää

25. Mitkä/minkä asian koet haastavaksi ilta-vuoroissa? *Voit valita monta vaihtoehtoa ja lisäksi kirjoittaa lisää itse.*

- a. Pedagogiikan toteuttamisen
- b. Kiireen

- c. Lasten yksilöllisten tarpeiden huomioimisen
- d. Muu, mikä? _____
- e. En koe iltavuoroissa haasteita

26. Korimenetelmän käyttö helpottaa työtäni iltavuoroissa 1234

27. Ratkaisuehdotuksia ilta-ajan pedagogisen toiminnan toteuttamiseen?

AVOIN

4. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

28. Mitkä asiat sinusta liittyvät uuden vasun perusteisiin (2016)? *Voit valita monta vaihtoehtoa*

- 1. Kasvatuskumppanuus
- 2. Pedagogisesti painottunut varhaiskasvatus
- 3. Kasvatusyhteistyö
- 4. Laaja-alainen osaaminen
- 5. Sisällölliset orientaatiot
- 6. Matemaattinen orientaatio
- 7. Velvoittavuus
- 8. Oppimisen alueet
- 9. Pedagoginen dokumentointi

29. Onko lasten henkilökohtaisia vasuja tehdessä otettu huomioon lapsen oma mielipide ja toiveet?

- 1. Kyllä
- 2. Ei
- 3. En osaa sanoa

Jos on, kerro millä tavoin?

AVOIN

Jos ei ole, kerro käsityksesi siitä, miksi ei?

AVOIN

30. Mistä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen pedagoginen kokonaisuus muodostuu? *Voit valita monta vaihtoehtoa.*

- 1. Kasvatus
- 2. Hoito
- 3. Siirtymätilanteet

4. Leikki
5. Lepo
6. Ulkoilu
7. Opetus

31. Kerro vapaasti omin sanoin mikä tai mitkä asiat ovat mielestäsi uuden vasun perusteiden (2016) keskeisin tai keskeisimmät erot vanhaan (2005) vasuun verrattuna? AVOIN

5. Pedagogiikka

32. Miten määrittelisit lyhyesti varhaiskasvatuksen pedagogiikan?

AVOIN

33. Mitkä seuraavista asioista korostuvat uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa? *Voit valita monta vaihtoehtoa.*

1. Pedagogiikan painottaminen
2. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri
3. Oppimisympäristön tärkeys
4. Dokumentointi

34. Kenelle kuuluu lain mukaan vastuu pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja järjestämisestä

1. LTO
2. Hoitaja
3. Kaikille kasvattajille (sis. lto:t ja hoitajat)

35. Perushoito tilanteet ovat pedagogista toimintaa 1234

36. Kaikilla lapsilla on oikeus saada pedagogista varhaiskasvatusta 1234

37. Pedagogisen toiminnan järjestäminen kuuluu myös iltavuorolaisille. 1234

PERUSTELE Miksi/Miksi ei

6. Työtehtävien jakautuminen

38. Mitkä tehtävät kuuluvat mielestäsi lastentarhanopettajan tehtävissä toimivalle kasvattajalle. *Voit valita monta vaihtoehtoa.*

- a. Kaikki tehtävät kuuluvat kaikille
- b. Pedagogisen toiminnan järjestäminen
- c. Pedagogisen toiminnan suunnittelu

- d. Lasten perushoito
- e. Vastuu pedagogisesta toiminnasta

39. Mitkä tehtävät kuuluvat mielestäsi lastenhoitajan tehtävissä toimivalle kasvattajalle. *Voit valita monta vaihtoehtoa.*

- a. Kaikki tehtävät kuuluvat kaikille
- b. Pedagogisen toiminnan järjestäminen
- c. Pedagogisen toiminnan suunnittelu
- d. Lasten perushoito
- e. Vastuu pedagogisesta toiminnasta

40. Tuleeko Sinulle vielä mieleen jotain lisättävää kyselyyn liittyvistä aiheista?
Voit kirjoittaa tähän vapaasti.